

معارف وزیرلیگی

اُزبېک تیلی

ایكینچى صنف درسلیک کتابی

باسیلگن يیلى: ۱۳۹۹

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د توري
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجردی
هم ايماق، هم پشه ٻان	براھوي دي، ڦڙباش دي
لكه لمري پرشنه آسمان	دا هېواد به ټل څلپري
لكه زره وي جاوي دان	په سينه کې د آسيا به
وايو الله اکبر وايو الله اکبر	نوم د حق مودي رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اُزبېک تیلى

ایگینچى صنف درسلیک کتابى

باسیلگن يىلى: ۱۳۹۹ هـ . ش.

الف

كتاب مشخصاتى

متن تىلى: اوزبىكى

صنف: ايکيinچى

مضمون: اوزبىك تىلى درسلىك كتابى

مؤلفر: تعليمى نصاب اوزبىك بولىمى درسلىك كتابلر مؤلفلرى

تېكشىرووچىلر: تعليمى نصاب اوزبىك بولىمى درسلىك كتابلر مؤلفلرى

يوكسلىتىرووچى: درسلىك كتابلر تأليفى و تعليمى نصابى نىنگ يوكسلتىريش عمومى رياستى

ترقه تۈوجى: معارف وزىرلىگى عامه آگاهلىگى و روابط رياستى

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسلىك كتابلر معارف وزىرلىگى گە تېگىشلى بولىپ، بازاردە آلدى - ساتدى گە اجازە بېرىلمەيدى.

متخلللر بىلن قانونى معاملە بۇلەدى.

معارف وزیری نینگ پیامی

اقرأ باسم ربک

بیزگه حیات بغیشه‌گن و اوقیش و یازیش بیوک نعمتی‌گه اپگه قیلگن تینگری تعالی دن منتدارمیز و الله تمانیدن بیرینچی قتله اوقیش پیامی نازل بولگن اپنگ سونگی رسول حضرت محمد مصطفی‌گه کوپ درودلر بولسین.

۱۳۹۷ نچی بیلی، معارف بیلی نامیگه مسمی بولگن لیگی برچه‌لرگه معلوم دیر. شونده‌ی بیز نینگ عزیز مملکتی میزده تعلم و تربیه تیزیمی نینگ آیریم بولیم لریده اساسی اوزگریش لر کپلیشی ممکن. اوقیتووچی، اوقوچی، کتاب، مکتب، اداره و آنه‌آنهر کېنگش اداره‌لری، افغانستان معارف تیزیمی نینگ اساسی و آلتی لیک عنصرلریدن حسابله‌دی و بولر مملکت تعلیم و تربیه‌سینی رواجلتیشیریشده مهم رول اوینه‌یدی. بونده‌ی بیر مهم پیتده، افغانستان معارفی نینگ بیوک عایله‌سی و باشچیسی، مملکت تعلیم و تربیه‌سی نینگ زمانی تیزیمینی رواجلتیشیریشده اساسی اوزگریشلر یره‌تیش اوچون قرار قبول قیلگن.

شو اوچون، تعلیمی نصابنی اصلاح و رواجلتیشیریش، معارف وزیرلیگی نینگ مهم بیرینچی درجه‌ده‌گی ایشلریدن سنه‌له‌دی. درسلیک کتابلر کیفیتی، محتواسی و اولرنی مکتبلر، مدرسه‌لر و باشقه دولتی و شخصی تعلیمی اداره‌لرده ترقه‌تیش جریانی تؤغرسیده اعتیار قوه‌تیش معارف وزیرلیگی نینگ دستورلریده بیرینچی اورینده دیر. بیز نینگ درسلیک کتابلر یمز کیفیتی بولمه‌گن صورتده، مملکتده تعلیمی پایدار هدفلرگه اپریشه‌آلمه یمیز.

یوقاریده‌گی ذکر بولگن هدفلر و بیر مهم تعلیمی تیزیم‌گه اپریشیش اوچون، مملکت بؤییچه برچه اوقیتووچیلردن، اولرنی کېله‌جک نسل نینگ تربیه‌لوچیلری صفتیده، التماس قیله‌میز که اولر اوшибو کتاب و محتواسینی عزیز باله‌لرگه اورگه‌تیش جریانیده هرقندھی سعی و حرکت‌لریدن باش تارتمه‌سین لر و دینی، ملی و انتقاد فکرلی بولگن فعال و آگاه نسل نی تربیه‌لش اوچون کوشش قیلیسین لر. اوقیتووچیلر، هرکون ينگی تعهد و مسؤولیت پذیریلیک دن تşقری، عزیز اوقوچیلر نینگ یقین کېله‌جکده افغانستان نینگ ثمره‌لی، متمن و معمار خلقی صفتیده رواجله‌نیشی‌نی نیت قیلیب، درس بپریش نی باشله‌سین لر.

عزیز اوقوچیلردن، اولرنی مملکت نینگ کېله‌جک اپنگ ارزشلی سرمایه‌سی صفتیده، ایسته‌یمن که اولر فرصت‌نی قولدن بپرمه‌ی، اوقیتووچیلر نینگ درسیدن ادب و احترام کمالی بیلن علم اورگه‌نیب، اولرنیگ بیلیمیدن تؤغری شکلده فاییده‌لتسین لر.

آخرده، مملکت برچه تعلیمی ایش بیلرمانلری، تعلیم و تربیت داشمندلری و اوшибو درسلیک کتابنی تیارلش و ایدیت قیلیش اوچون جدی سعی و حرکت قیلگن تعلیمی نصاب بولیمیده‌گی فنی همکارلردن منتدارچیلیک بیلدیریب، اولرگه تینگری تعالی دن بو مقدس و انسان ساز یؤلده موققیت‌لیک ایسته‌یمن.

بیر معیاری و رواجلنگن معارف تیزیم‌گه اپریشیش و آزاد خلق‌لی آباد، آگاه و مرفة افغانستان آرزوی‌سی بیلن.

دكتور محمد ميرويس بلخى

معارف وزیری

عنوانلر فهرستى

سان: عنوانلر:	وقت:	بیت:
-۱	ایگینچى صنفگە خوش كېلىپ سىز! بىر درسلىك ساعت	(۱)
-۲	الفبا حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۳)
-۳	مكتب قاعدهلرى. اىكى درسلىك ساعت	(۶)
-۴	مكتب وصفىدە. بىر درسلىك ساعت	(۸)
-۵	درس اسبابلرى. بىر درسلىك ساعت	(۱۰)
-۶	كتاب. بىر درسلىك ساعت	(۱۲)
-۷	اۋقىتىوچى. اىكى درسلىك ساعت	(۱۴)
-۸	يخشى اۇقووچى. اىكى درسلىك ساعت	(۱۶)
-۹	ياردملىشىش. بىر درسلىك ساعت	(۱۹)
-۱۰	قوشلر. بىر درسلىك ساعت	(۲۱)
-۱۱	گپ بىلگى لرى. اىكى درسلىك ساعت	(۲۳)
-۱۲	ايڭى خۇراز. بىر درسلىك ساعت	(۲۵)
-۱۳	مېوهلر. اىكى درسلىك ساعت	(۲۷)
-۱۴	اوزوم باغىچە كىرگەن تولكى. بىر درسلىك ساعت	(۳۰)
-۱۵	اونلى تاواوشلىنى كۈرسىتىوچى حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۳۲)
-۱۶	كۈكتلر. بىر درسلىك ساعت	(۳۴)
-۱۷	اسىلاق. بىر درسلىك ساعت	(۳۶)
-۱۸	حيوانلر. اىكى درسلىك ساعت	(۳۹)
-۱۹	قۇئى. بىر درسلىك ساعت	(۴۱)
-۲۰	اونداش تاواوشلىنى كۈرسىتىوچى حرفلىرى. اىكى درسلىك ساعت	(۴۳)
-۲۱	عايىلە. بىر درسلىك ساعت	(۴۵)
-۲۲	آنە بىر درسلىك ساعت	(۴۷)
-۲۳	آته و آنه بىر درسلىك ساعت	(۴۹)
-۲۴	أتهلر سۈزى. اىكى درسلىك ساعت	(۵۱)
-۲۵	سۈز، گپ، متن. اىكى درسلىك ساعت	(۵۳)
-۲۶	تاواوق. اىكى درسلىك ساعت	(۵۶)

(۵۹)	گپ بېلگى لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۲۷
(۶۲)	لطيفه. بىر درسلىك ساعت	-۲۸
(۶۴)	فايدهلى ايش لر. بىر درسلىك ساعت	-۲۹
(۶۷)	نجار. بىر درسلىك ساعت	-۳۰
(۶۹)	كسل كۈريش. بىر درسلىك ساعت	-۳۱
(۷۱)	يخشى اوپىن. اىكى درسلىك ساعت	-۳۲
(۷۴)	سۇقىر بىلەن چۈلاق. بىر درسلىك ساعت	-۳۳
(۷۶)	وفاسىز دۈست. بىر درسلىك ساعت	-۳۴
(۷۹)	نفاق نىنڭ ضرر لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۳۵
(۸۲)	تىش لرنى اسرەدش. اىكى درسلىك ساعت	-۳۶
(۸۵)	حکايد. بىر درسلىك ساعت	-۳۷
(۸۸)	أتلار نىنگ بىرلىك و كۈپلىك شكل لرى.... اىكى درسلىك ساعت	-۳۸
(۹۰)	يخشى بالەلر. اىكى درسلىك ساعت	-۳۹
(۹۳)	اولكەمىز. اىكى درسلىك ساعت	-۴۰
(۹۶)	كولگولى حکايد. بىر درسلىك ساعت	-۴۱
(۹۹)	سوز لش آدابى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۲
(۱۰۲)	رخصت خطى. بىر درسلىك ساعت	-۴۳
(۱۰۵)	امان الله نىنڭ آتەسىيگە اىكى درسلىك ساعت	-۴۴
(۱۰۷)	خط يازىش فايده لرى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۵
(۱۱۰)	تۈران نىنڭ تاوجوغى. اىكى درسلىك ساعت	-۴۶
(۱۱۳)	عقللى باغبان. اىكى درسلىك ساعت	-۴۷
(۱۱۶)	يلغانچى چوپان. اىكى درسلىك ساعت	-۴۸
(۱۱۹)	حضرت محمد ﷺ اىكى درسلىك ساعت	-۴۹
(۱۲۲)	يخشى يىشىش. اىكى درسلىك ساعت	-۵۰
(۱۲۵)	تۈرت فصل. اىكى درسلىك ساعت	-۵۱
(۱۲۷)	معارف تراناهىسى. بىر درسلىك ساعت	-۵۲
(۱۲۸)	لغت لر.....	-۵۳

بسم الله الرحمن الرحيم

بیرینچی درس

هدف: بسم الله الرحمن الرحيمنى اور گنيش و تۈغىرى تلفظ قىلىش.

- ١- كتاب لرینگىزنىڭ بيرينچى بېتى نىمە بىلەن باشلىغان؟
- ٢- بير ايشنى باشله گندە نىمە دېسىز؟
- ٣- أَعُوذ باللهِ دُنْ كېيىن نىمە آيتىلەدى؟

ايگىنچى صنف گە خوش كېلىپسىز!

ايگىنچى صنفنىڭ بيرينچى درس گۈنى اپدى.
اۇقووچىلار صنف گە كېلىپ، بير- بيرلىرى بىلەن سلاملىشىپ،
ھربىرى بىر مىز و چوكى گە اولتىردىلر. شو چاغىدە اۇقىتۇوچى
صنف گە كېلىپ، بىرچە اۇقووچىلار بىلەن سۈرەشدى.

اوندن سۈنگ آيتدى: عزيز اۇقۇوچىلر! كتابلارينگىزنىڭ بىرىنچى درسى "بسم الله الرحمن الرحيم" دىر. هربىر ايشنى باشلە گىنده، بسم الله الرحمن الرحيم دېب، اللە ھەجىلە ياردەمىنى تىلىش، اېسلەرىنگىزدە بۈلسىن.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- بسم الله الرحمن الرحيم نى تخته گە يازىپ، اۇقۇوچىلر گە توغرى تلفظى و معناسىنى توشۇنتىرىنگ.
- 2- اۇقۇوچىلرنىڭ سوپەسىيگە يەرەشە، بسم الله الرحمن الرحيم بارەسىيە معلومات بېرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- 1- الفا حرفلىرى دن آلتىتە حرفنى يازىنگ.
- 2- قويىدە گى ايگى سۈزنىڭ حرفلىرىنى آيرى- آيرى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ: اسەرنىڭ، اسلام.

سىنىش:

اۇقۇوچىلر، "بسم الله الرحمن الرحيم" نى توزوک تلفظ قىلىپ، معناسىنى بىلىپ دىلرمى؟

اۇقۇوچىلر، صنف آدابىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيدە گى گپنى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ: تۈرەخان ايگىنچى صنفده اۇقىيىدى.

ایگینچی درس

هدف: الفبا حرفلری آتلرینى بىلىش، تاۋوшلارينى انىقلش و ھەر بىر حرفنى اىرى - اىرى يازىش، اوقيش و يادلش.

- ١- خط نيمه دىر و قىسى حرفلردن توزىلەدى؟
- ٢- حرف، سۈز و گپ بارەسىدە سۈزلەرى آللەسىزمى؟

الفبا حرفلری

اۇتَگن يىلى الفبا حرفلرینى اوقيدىك، يازدىك و تاۋوشلارىنى بىلدىك. الفبا حرفلریدن سۈز، سۈزلردن گپ توزىلەدى.

الفبا حرفلىرى قويىدەگى لر دىر:

ا - ب - پ - ت - ث - ج - چ - ح - خ - د - ذ - ر - ز - ڙ
س - ش - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ف - ق - ک - گ
ل - م - ن - و - ۋ - ھ (ھ) - ئ - ى - ې.

الفبا حرفلىرى

بىز اُوقۇوچى بالەمىز درس گە قولاق سالەمىز
هركۈن مكتىب كېتەمىز يخشى اُقىيىب بىتەمىز
الفبا حرفلىرىنى كۈپ يازىپ، كۈپ اُقىيىمىز
حرفلىدىن سۈز يسەيمىز سۈزلىدىن گپ تۈقىيىمىز
حرفلىنىڭ سانى كۈپ دىر اولرنى اورگانەمىز
بىز سوادلى بۈلەمىز آنه جان قۇوانەسىز

* * *

حرمتلى اوقيتىووچى!

- 1- اوقيووچىلرگە الفبا حرفلىرىنى بىلىش ضرورلىكىنى توشۇنتىرىپ، ھر بىر حرفنى تاواوشى بىلەن ادا قىلىپ، اولرنىنگ يازىلىشى و هجاسىنى بىلدىرىينگ.
- 2- اوقيووچىلرنى اوز آتلرىنى يازىشىگە قىزىقىتىرىنگ.

عزيز اوقيووچىلر!

- 1- نوبت بىلەن ايگى - ايگى اوقيووچى تخته گە بارىپ، بىرىسى الفبا حرفلىرى تاواوشىنى چىقهرىپ، ينه بىرى حرفلىرى تاواوشىنى انىقلب، تخته گە يازسىن.
- 2- الفبا حرفلىرىنى ترتىب بىلەن دفترلىرىنگىزىگە يازىنگ!
- 3- اوچته، اوچ حرفلىك سۈزنى ھر بىر اوقيووچى تخته گە يازسىن.

سىنىش:

- 1- اوقيووچىلر، الفبا حرفلىرى تاواوشىنى انىقلب، ھر بىرىنى آيرى- آيرى اوقيب، دفترلىرىگە يازە آلهدىلمى؟
- 2- اوقيووچىلر، الفبا حرفلىرىدىن سۈز توزە آلهدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى حرفلىرىنىن اىكىتە سۈز توزىنگ:

آ ، ھ ، ن ، ج ، ت.

اوچینچى درس

هدف: پاكلیك، پابندلىك و درس اسباب لرىنى آليب آلدین راق مكتب گە بارىش.

- ۱- قويىدە گى رسم لرده نيمە لرنى كۈرەسىز؟
- ۲- تىش لرنى نيمە اوچون يووهمىز؟ بو تۈغريدە معلومات بېرە آلهسىز مى.

مكتب قاعده لرى

احمد، داود نىنگ قرينداشى دىر. احمد ھر كونى اپرته لب وقتلى او يقودن تورەدى. قول - يوزىنى يوويب، تىش لرىنى بُرسلىدى. چايىنى ايچىگىنلىك سۈنگ، كىيىم لرىنى كىيىب، تبراغىنى آليب، مكتب گە جۇنه يدى. درس وقتىدە، صنف گە حاضر بولەدى.

داود، قوياش چىقىن دن سۈنگ او يقودن تورىب، يوز- قولىنى يوومەي، چايىنى ايچىمەي، مكتب تامانگە چاپەدى. او، صنف گە يېتىگىنلىك سۈنگ، اوزبىك تىلى كتابىنى آليب كېلمەگن و حاضرى كتابىدە هم غير حاضر

بۈلگىنى بىلىپ قالىدۇ. شونىنىڭ اوچۇن، احمد دايىم درسلىرىدە كامىاب دىر و داود درسلىرىنى ياخشى بىلمەيدى.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- ۱- اۇزىنگىزنى اۇقۇوچىلرگە تانىتىنگ.
- ۲- پاكلىك يخشىلىيگىنى اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- ۳- مكتبگە پابندلىك و درس اسبابلىرى بىلەن بارىش فايدەلرى بارەسىدە اۇقۇوچىلرگە سۈزلەنگ.
- ۴- درس متنى نىنگ ينگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە اه، گىتىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- ۱- نوبت بىلەن اورىنلىرىنگىزدىن تورىپ، اۇزىلرىنگىزنى صنفداشلىرىنگىزگە تانىتىرىنگ.
- ۲- درس متنى دن ينگى سۈزلەرنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ۳- قويىدەگى هەر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ: كىيمىم، اوىقۇ، بېت، درس.

سىىنىش:

- ۱- اۇقۇوچىلر، پاكلىك و وقتگە پابندلىك فايدەلرى بارەسىدە سۈزلەرى آلهىدىلرمى؟
- ۲- اۇقۇوچىلر، ينگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آلهىدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

درس متنى نى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

تۈر تىنچى درس

هدف: شعر معناسىنى بىلىش، مكتب اسباب لريدىن فايىدەلىش و مكتب گە علاقە تاپىش.

- ١- خوشلېك بىلن مكتب گە كېلىش فايىدەلرى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- اۇقىتۇوچى لرنى حرمت اپتىش بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٣- نذيرىنېنگ كتاب، دفتر و قلمىنى آلمەي، مكتب گە بارگىنى بارەسىدە نىمە دېيە آلهسىز؟

مكتب و صفيده

احمد قولاق سال مېنگە
مېن نىمە دېيمىن سېنگە
كېل مكتب گە بارەيلىك
اوقيشنى اوْرگنه يلىك
هر اپرته كۈپ قووانىب
قلم، كاغذنى آلىب
مكتب سارى جۈنەيلىك
بارىب بىھرە آلهيلىك

اوقيش اولوغ نعمت دير اوندن همه راحت دير
اوقيشنى بىلمەگن لر اپور ھميشه ابتر
آرام جان مكتب دير كۈپ يخشى جاي مكتب دير
داكتىر عبدالسلام آئىم

حرمتلى اوقيتووچى!

- 1- اوقووچىلرنى تۈپلەپ، مكتب وصفىيە آيتىلگەن شعرنى اولرگە اوقيتتىرىينىڭ.
- 2- شعر و نثر نىنگ فرق لرىنى اوقووچىلر سويمىسىگە يىرهىشە بىلدىرىينىڭ.
- 3- شعرنىنگ يىنگى سۈز لرىنى تخته گە يازىپ، اوقووچىلر گە بىلدىرىينىڭ.

عزيز اوقووچىلر:

- 1- قويىدە گى مصربىنى اوقينگ و سۈز لرىنى ايرى - ايرى دفتر لرىنگىز گە يازىنگ:
- كېل مكتب گە بارە يلىك اوقيشنى اوفرگە يلىك
- 2- قويىدە گى ھەر بىر سۈز بىلن گپ تۈزىنگ:
- مكتب، اپرته، قلم.
- 3- اوزبېك تىلى الفباسىدىن تۈرتتە حرفنى تخته گە يازىنگ.

سىىنىش:

- 1- اوقووچىلر درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- 2- درس متنى دە گى يىنگى سۈز لرى بىلن گپ تۈزە آله دىلرمى؟
- 3- شعر بىلن نىرنى اجرە تە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قويىدە گى بىتلەنى دفتر لرىنگىز گە يازىنگ.
مكتب سارى جۇنە يلىك بارىب بەھرە آله يلىك
اوقيش اولوغ نعمت دير اوندن همه راحت دير

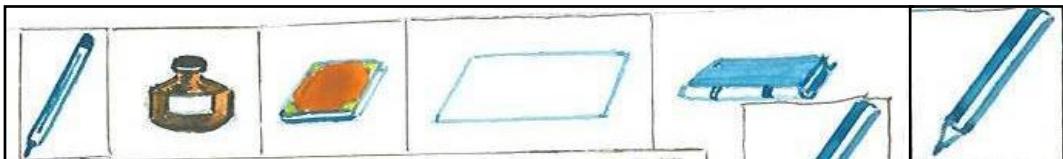
بېشىنچى درس

هدف: درس اسبابلرى آتلرىنى بىلىش و اولرنى پاك اسرهش و يخشى ايشلەتىش.

1- درس اسبابلرى آتلرىنى بىلەسىز مى؟

2- خط كش و پنسىل دن نىمە ايش آله مىز؟

3- درس اسبابلرى بۈلمىسى، درسىنگىزنى يخشى اوڭىنە آله سىز مى؟

درس اسبابلرى

درسنى يخشى اوڭىش اوچون، درس اسبابلرى كېرەك دىر.

درس اسبابلرى قويىدەگى نرسەلردىن عبارت:

كتاب، قلم، دفتر، پنسىل، خط كش، تخته، دوات، تباشير،
چۈت، چوڭى، مىز، و باشقە نرسەلر.

درس اسبابلرىنى پاك اسرهب، اولردىن يخشى فايىدەلىنىشيمىز كېرەك.

بابر، كۈپ يخشى بالە. او، درس اسبابلرىنى دايىم پاك اسرهب، ييل آخرىدە كتابىنى مكتب ادارەسىگە تاپشىرەدە.

حمرمتلى اوْقىتۇوچى!

- 1- رسم بارهسىدە اوْقۇوچىلەرنىنگ توشۇنچە (فکر) لرىنى سۈرەنگ.
- 2- يىنگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اوْقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.
- 3- درس اسبابلەرنى پاک اسرەشنى اوْقۇوچىلەرگە توشۇنتىرىنگ.

عزيز اوْقۇوچىلەر!

- 1- درس اسبابلەرى آتلەرنىي آيرى- آيرى تختەگە يازىنگ.
- 2- قويىدەگى سۈزلەرنىنگ ھەرىپىرىسى بىلەن بىر جملە توزىنگ:
قلم، دفتر، خط كش، كتاب، پنسىل.

سىنىش:

- 1- اوْقۇوچىلەر، درس متنىنى اوْقىب، يازە آلهەدىلەرمى؟
- 2- درس متنىنىنگ يىنگى سۈزلەرنى اوْرگەنىبدىلەرمى؟

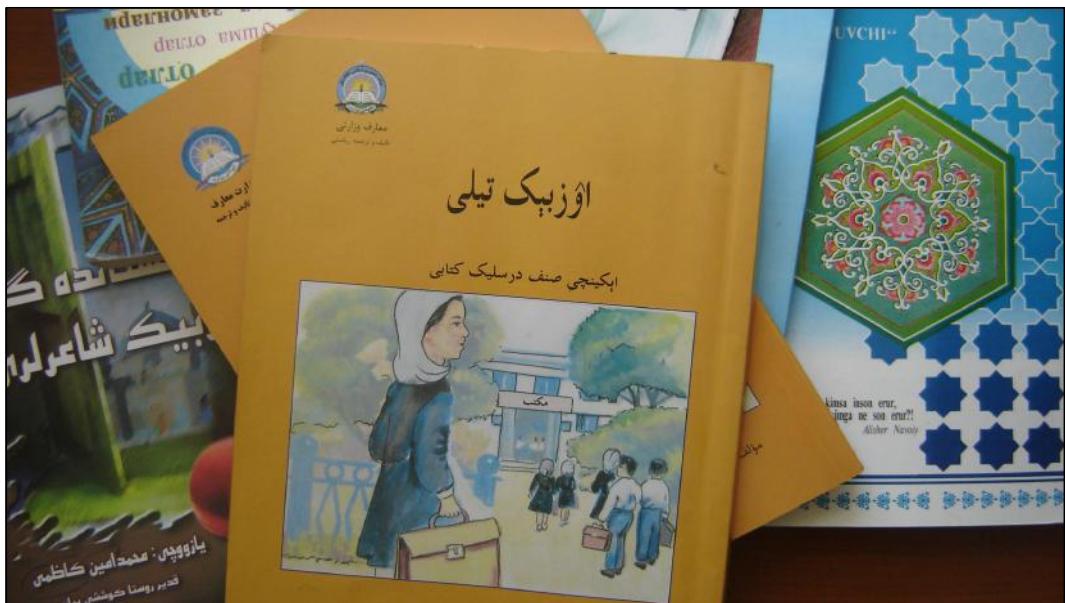
اوى تاپشىرىيغى:

- 1- درس اسبابلەردىن نېچىتەسىنى دفترلەرنىڭىزگە يازىپ كېلىنگ.

آلتنىچى درس

هدف: كتاب باره سىده معلومات تاپىش، اوندن فايىدەلنىش و كتابنى يخشى اسرەش يۈللىرىنى اورگانىش.

- ۱- اوى لرىنگىزدە كتاب بارمى؟ اگر بار بۇلسە، آتلارىنى آيتە آله سىزىمى؟
- ۲- اىكىنچى صنف دە نېچە كتاب اوقيىلەدى؟ آتلارىنى آيتە آله سىزىمى؟
- ۳- اىكىنچى صنف درسلىك كتابى نېچە بېتىن عبارت؟

كتاب

اوزبېك تىلى اىكىنچى صنف درسلىك كتابى كۈپ گۈزەل دىر. اوندە، باغ و تاغلر، دشت و دلهلر، گل و بلبل لرنىنگ رسمەلرى بار. كتاب دە يخشى شعرلر ھم بار. شعرلر اولكە، مكتب، آته- آنه وصفىگە يازىلگان دىر. مېن كتابنى كۈپ يخشى كۈره من، اونى پۇش قىلىپ، پاك اسرەيمىن.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- 1- كتابنى پوش قىلىشنى عملى صورتده اوقيوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- 2- كتاب دن فايدەلنیش يېل لرىنى اوقيوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- 3- حرفلر، سۈزلر و جمله لرنى اوقيوچىلرگە آيرى- آيرى كۈرسە تىينگ.

عزيز اوقيوچىلر!

- 1- هر بىرىنگىز اوز كتابلىرىنگىزنى عملى صورتده پوش قىلىنگ.
- 2- اوقيتىوچى كۈرسىتكەن سۈزلر و جمله لرنى اوز دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- 3- قويىدەگى هر بىر سۈزگە گپ (جمله) توزىنگ:
كتاب، مكتب، باغ، تاغ.

سىىش:

- 1- اوقيوچىلر، عملى صورتده اوز كتابلىرىنى پوش قىلە آله دىلرمى؟
- 2- اوقيوچىلر، درس متنىدىن سۈزلر بىلەن گپ لرنى بىر- بىرىدىن اجرە تە آله دىلرمى؟
- 3- اوقيوچىلر، درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

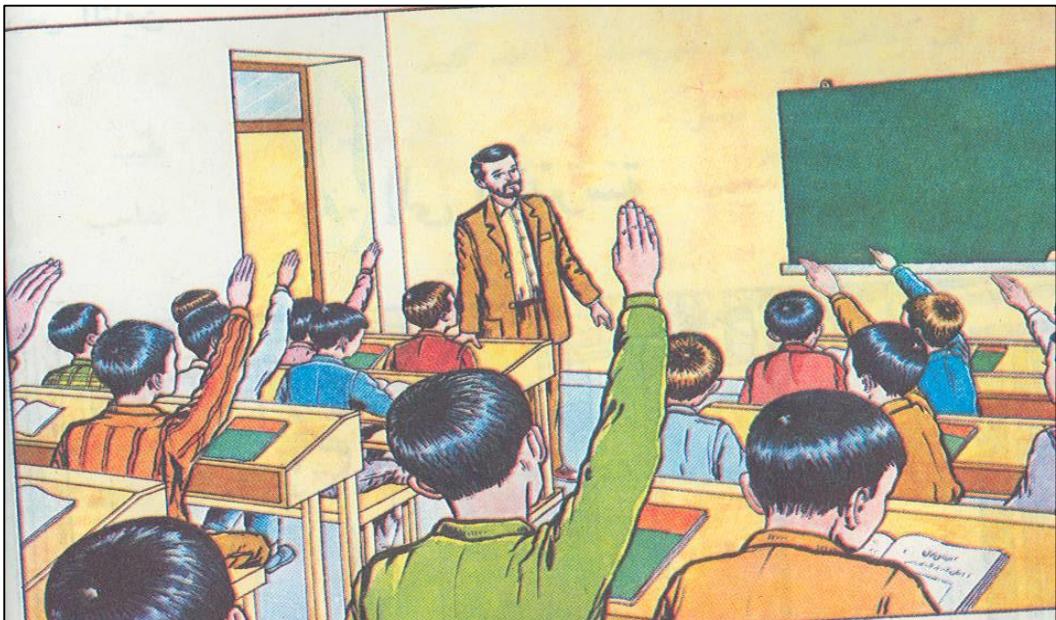
اوى تاپشىرىيغى:

قويىدەگى گپ لرنى كتابچەلرىنگىزگە يازىنگ:
مېنинگ كتابىمدا يخشى سۈزلر و گپلر يازىلگەن. مېن كتابىمنى يخشى كۈرهمن.

يېتىنچى درس

هدف: قىزىقىش بىلەن درس گە قولاق سالىش، استادلرنى حرمەت اپتىش و اۇقىتىوچى بېرگەن بويروقلىنى بىرىش.

- ١- اۇقىتىوچى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟
- ٢- اۇقىتىوچىنىڭ سۈزلىرىگە يىخشى قولاق سالىمىلىك خىرلەرە بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟
- ٣- اۇقىتىوچىنىڭىز صنفدا نىمە ايش قىلەدى؟ سىز اونىنىڭ ايشلەرە بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟

اۇقىتىوچى

اۇقىتىوچىمىز، كۈپ مەختكىش و مەھربان كىشى دىر.
اۇقىتىوچىمىز، صنف گە كېلگەن دە اورنىمىزدىن تورىب، سلام بېرەمىز.
اولر، سلامىمىزگە جواب بېرىب، حالىمىزنى سۈرەيدىلر. اوندىن سۈنگ، كتابلىرىنىڭىزدىن يىنگى درسنى تاپىنگ دېب، بويورەدىلر.

بیز کتابیمیزنى آچىب، يىنگى درسنى تاپەمیز، اۇقىتۇوچىمیز بېرگەن
يىنگى درس گە قىزىقىش بىلەن قوشىلىپ، يىنگى نرسەلرنى
اورگەمیز. بیز اۇقىتۇوچىمیزنى آتەمیزدەك يخشى كۈرەمیز.

* * *

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- اۇقۇوچىلەرگە اويدە، صنفدا، مكتبەدە و يىشش جايلىرىدە يخشى يىشش يۈللىرىنى توشۇنتىرىنگ.
- 2- اۇقىتۇوچى گە حرمت اپتىشنى بىلدىرىنگ.
- 3- اۇقىتۇوچىنىڭ سۈزلەرىگە قولاق سالىش فايىدەلرىنى توشۇنتىرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلەر!

- 1- قويىدەگى گپ لىردىگى بۇش يېرلەنى كېرەكلى سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
- 2- اۇقىتۇوچىمیز اورنىمیزدن تورىب، سلام بېرەمیز.
بىز كۈپ قىزىقىش بىلەن لرنى اورگەمیز.
اۇقۇوچىلەر گروپ-گروپ بۈلۈپ، اۇقىتۇوچى بارەسىدە صحبت قىلىسىن لە.

سىينش:

- 1- اۇقۇوچىلەر، صنف آدابى و اۇقىتۇوچىنى حرمت قىلىشنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اۇقۇوچىلەر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آلهدىلرمى؟
- 3- اۇقۇوچىلەر، درس متنى دن يىنگى سۈزلەنى اورگىنib دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيدەگى سۈزلەنى دفترلىنىڭىزگە يازىنگ:
اۇقىتۇوچىمیز كۈپ مەربان دىر. اۇقىتۇوچىمیز صنف گە كېلگەن پىتەدە اورنىمیزدن
تورىب، سلام بېرەمیز.

سَكِيْزِ يِنْچِي درس

هدف: يخشي اُقُووچى نينگ صفت لرينى بىلىش، درس متنينى اُقىش و يازيش.

- ١- يخشي اُقُووچى دېب، كيمىنى آيتەدىلر؟
- ٢- يۈل لر يانىدە و مكتب چمنى دە اپكىلگەن نهال لرنى سىندىرمه يدىگەن اُقُووچى بارەسىدە سۈزلەرى آلهسىزمى؟
- ٣- هەركىم اېرتەلب اويقودن تورگىندا، نىمە قىلىشى كېرەك؟

يختى اُقُووچى

يولدوز، اېرتەلب اويقودن تورگىندا سۈنگ، يوز-قۇلىنى يوويب،
تىش لرینى كرييم بىلن برسلىدى، چاي اىچىب، نان يېڭىندا
سۈنگ، اوى تاپشىرىيغىنى بجرىب مكتب تامانگە جۈنه يدى.

او، مكتب زنگى اوريلمهى، اوْز صنفيگه كيرهدى. صنفداشلىرى بىلن سلام لشىپ، ساغ و سلامتلىكلىرىنى سۈرەڭدن سۈنگ، كتابىنى آلىب، آلدىنگى درسىنى اوْقىپدى و بجريلمه گن ايشلىرىنى بجرهدى. بىلگن نرسەلرىنى باشقە صنفداشلىرىگه آيتىپ بېرەدى و اولرنىنگ بىلگن و آيتىگن لرىنى اېشىتىپ، بىلمه گن نرسەلرىنى اوْز دفترىگە يازىدە. او، اوْقىتۇوچىنىنگ سۈزلىرىگە قولاق سالىب، اورگىنەدە. دفترىگە يازىنگن نرسەلرىنى اوْقىتۇوچى سىيدىن سۈرەيدى.

يولدوز، مكتب دن رخصت بۈلگچ صنفداشلىرى بىلن خىر لشىپ، يۈل بۈيىدە ھېچكىيم گە آزار يېتكىيزمەى و نهال لرنى سىندىرمەى، اوبيى گە قىتهدى.

* * *

حرمتلى اُقىتىوچى!

- ١- هر بىر اُقۇوچىنى صنف قىشىسىدە تۇختەتىب، اۆزى بارەسىدە سۈزلىشنى بويورىنگ.
- ٢- درس متنى دن يىنگى سۈزلرنى تختەتىگە يازىپ، اُقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.
- ٣- يوز- قۇلنى يووېش و تىشلەرنى بُرسلىشنى عملى صورتىدە اُقۇوچىلەرگە بىلدیرىنگ.

عزيز اُقۇوچىلەر!

- ١- هر بىر يىنگىز، يخشى اُقۇوچى بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٢- يوز- قۇل لرنى يووېش و تىشلەرنى بُرسلىشنى عملى صورتىدە صنفدا بىرىنگ.
- ٣- تختەتىگە يازىلگان يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ يا جملە توزىنگ.

سىنىش:

- ١- اُقۇوچىلەر، يخشى اُقۇوچى بارەسىدە سۈزلەي آله دىلەرمى؟
- ٢- اُقۇوچىلەر، تىشلەرنى يخشى بىر سلب، پاكلەي آله دىلەرمى؟
- ٣- اُقۇوچىلەر، يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلەرمى؟

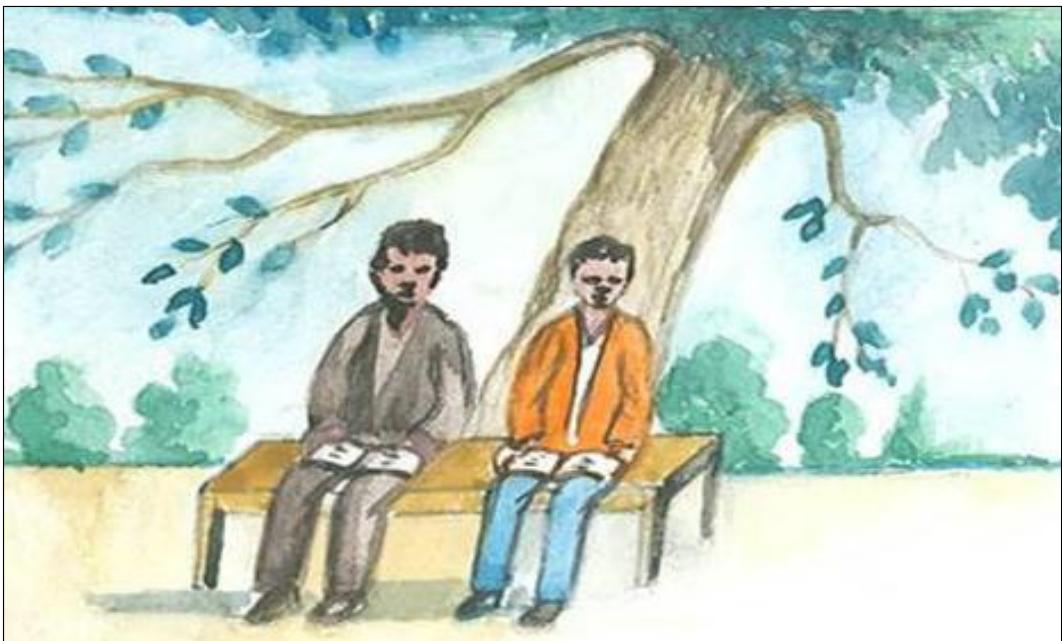
اوى تاپشىرىغى:

قوىيدەگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ:
صنفداشلار، يخشى، بُرس، تىش، اُقۇوچى.

تۈقىزىنچى درس

هدف: ياردم مفهومىنى بىلىش و اۇرگىش اوچون بىر-بىرى بىلەن ياردملىشىش.

- ١- ياردم سۈزى نېچە و قىسى حرفىردن توزىلگەن؟ اولرنى سىن، حرفىر آتىنى ئىتە آلهسىزمى؟
- ٢- ياردم دېب، نىمەنى ئىتە دىلر؟ ياردم بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟
- ٣- سىزنىنگايىكى قامىنگىز بار، صنفاداشىنگىزنىنگ قلمى يۈق. اونىنگ قىيىنچىلىكىنى حل قىلىش اوچون نىمە ايش قىلەسىز؟

yarدملىشىش

تېمۇر، بىز بىلەن صنفاداش دىر. تېمۇر، ھەر كون درسلرىنى اۋقىب، اوى تاپشىرىغىنى بىرەدى. شۇنىنگدېك، درس اسبابلرىدىن: كتاب، قلم، دفتر، اۇچىرگىچ (پنسىلپاك)، خط كش و باشقە كېرەكلى نرسەلرى دايىم تېراڭىدە موجود. تېمۇر مېن و

با شقە صنفداشلىرىمېزنىڭ درس لرىگە ياردىم بېرەدى. بىزھم، صنف و مكتب ايشلىرىنى ياردىملىشىش يۈلى بىلەن بجورەمېز.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- ياردىملىشىش بارەسىدە اۇقۇوچىلەرگە سۈزلىنگ.
- 2- اۇقۇوچىلەرگە ياردىملىشىش مثال لرىنىي آيتىنگ.
- 3- درس متنى دن يىنگى سۈزلىنى تختەگە يازىب، اۇقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلەر!

- 1- هر بىرىنگىز ياردىم بارەسىدە سۈزلىنگ.
- 2- درس اسبابلىرى نىنگ آتلىرىنى كتابچەلەرنىگىزگە يازىنگلەر.
- 3- يىنگى سۈزلى بىلەن گپ توزىنگلەر.

سىنىش :

- 1- اۇقۇوچىلەر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آلهدىلرمى؟
- 2- اۇقۇوچىلەر، ياردىم مفهومىنى توشۇنib، ياردىملىشىش فايىدەلرىنىي بىلىپدىلرمى؟
- 3- يىنگى سۈزلى بىلەن گپ توزە آلهدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

درس متنى دن اوچتە سۈزنى تىلبى، اولر بىلەن گپ توزىنگ.

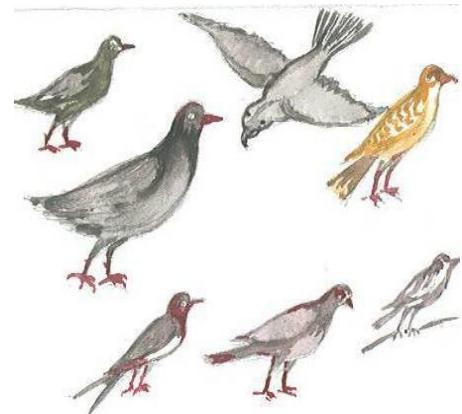
اوّينچى درس

هدف: قوشلر آتلرى و فايدەلرینى بىلىش، اپل بۈلگن و ياوايى قوشلرنى تانىب، اوّلنинگ آتلرىنى اوقىش و يازهآلыш.

1- قوشلر بارەسىدە سۇزلەي آلهسىز مى؟

2- قىسى قوشلرنىنگ يومورتقەسىنى يېسە بۈلەدى؟

* * *

قوشلر

قوشلر، اوچووجى حيوانلر دير. بىزنىنگ اولكەمىزدە تورلى قوشلر؛ جملەدن: تاۋوق، فيلمرغ، اوردك، كفتر، بىبل، چومچوق، قلدىرغاغچ، موسىچە، سايىرە، فاطىمەقوش، تورنە، قرغە، الەشق-شق، كۈك قرغە، ككلىك، بۈدنە، قجيير، مينا، قىرغى(قىغىر)، طاووس و باشقە بار.

بىر خيل قوشلر: تاۋوق، فيلمرغ، اوردك و كفتر آدملىرىكە اپل بۈلگن و يىنه بىر خىلى: بۈدنە، ككلىك، بىبل، قرغە، بورگوت، قجيير، قرغىغە و باشقەلر ياوايى قوشلر دير. اولوسىمىز قوشلرنىنگ

گۈشتى، يومور تقەسى و پىرلىدىن فايدەلنى دىلر. بىز، قوشلارنىڭ اويمەلرىنى بوزمەيمىز و جۇجەلرىنى اولدىرمەيمىز.

حىمىتلى اۇقىتۇوچى!

- ١- اپل بۈلگەن و يوايى قوشلار بارەسىدە سۈزلەنگ.
- ٢- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىرىنى تختەگە يازىب، اۇقىش، يازىش و تاوشلارنى اۇقۇوچىلەرگە توشۇنتىرىنگ.
- ٣- "سۈراق" بېلگىسىنى تختەگە يازىب، گپ آرقەلى اۇقۇوچىلەرگە توشۇنتىرىنگ.

عىزىز اۇقۇوچىلەر!

- ١- اۇزىنگىز تانىيگەن قوشلار آتىنىي أىتىنگ.
- ٢- آدم لە بىلەن اپل بۈلگەن قوشلار آتىنىي أىتىنگ.
- ٣- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىرىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ٤- قوشلاردىن فايدەلىنىش بارەسىدە سۈزلەنگ.

سېينىش:

- ١- اۇقۇوچىلەر درس متنىنى اۇقىب، يىنگى سۈزلىرىنى بىلەپ دىلەرمى؟
- ٢- آدم لە بىلەن اپل بۈلگەن و يوايى قوشلارنىڭ آتلارنىي آيتە آللە دىلەرمى؟
- ٣- سۈراق بېلگىسىنى تانىب، يازە آللە دىلەرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

بېشته قوشنىڭ آتىنىي دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

اون بيرينچي درس

هدف: گپ لرده ايشله تيليشى كېره ک بولگن بېلگى لرنى بىلىش.

- ١- بېلگى دېب، نيمهنى آيتەديلر؟ سۈزلنگ.
- ٢- نېچىتە بېلگى نى تانىسىز؟ آت لرىنى آيتىنگ.
- ٣- سۈراق بېلگى سىنى تانىسىزىمۇ؟ رسمى نى چىزىنگ.
- ٤- نقطە بېلگى سى نىنگ، قەيپ لرده قۇيىلىشى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمۇ؟

گپ بېلگى لرى

گپ دە، بىرار نرسە حقىدە معلومات بېرىلسە، آخرىدە "نقطە" بېلگىسى (.) قۇيىلەدى.

مثال: مېنинگ آتهم تېميرچى دىر.

گپ دە، بىرار نرسە حقىدە سۈرەلسە، آخرىدە "سۈراق" بېلگى سى (?) قۇيىلەدى.

مثال: آتهنگ نيمه ايش قىلەدى؟

گپ، كوچلى سېس يا هىجان بىلەن كىشى گە قره تە آيتىلسە، آخرىدە "اونداو" بېلگى سى (!) قۇيىلەدى.

مثال: اى بابرا!

گپ نینگ بولکلری، یعنی گپ آره سیده گی سوژلر و عبارت لرنی اجره تیش اوچون "تۇختاو" بېلگىسى (،) قۇل لنىله دى.

مثال: بايقدار، بازار گە بارىب، ايگى سىر بىرچى، بىر چارك آلمە، بىر قطى ياغ و بىر كيلو گۈشت ساتىب آلىب كېلدى.

حىتملى اۇقىتىووچى!

- 1- يوقارىيىدە گى بېلگى لرنى مثال لرى بىلەن اۇقووچىلەر گە اۇر گتىنگ.
- 2- هر بىر بېلگى گە بىر- بىر گپ يازىب، عملى صورتىدە اۇقووچىلەر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلەر!

- 1- بېلگى لرنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.
- 2- هر بىر بېلگى نى گپ لرده قوللۇنگ.
- 3- قىسى گپ سۈنگى دە سۈراق بېلگىسى (؟) قۇيىلە دى ؟
- 4- اى باىر نىنگ سۈنگى دە قىسى بېلگى قۇيىلە دى ؟
- 5- درس متنى نى اۇقىب، بېلگى لرى باره سىدە اۇز گروپ لرىنىڭىز اعضا سى بىلەن سۈزلىشىنگ.

سىىنىش:

- 1- اۇقووچىلەر، گپ بېلگى لرىنى تانىب، آتلرىنى آيتە آله دىلرمى ؟
- 2- اۇقووچىلەر، گپ لرده گى بېلگى لرنى اۇز اورىن لرىگە قۇيە آله دىلرمى ؟

اوى تاپشىرىيغى:

ھربىر بېلگى بىلەن بىر- بىر گپ توزىنگ.

اُن ایگینچی درس

هدف: غرور نینگ یامان لیگی نی بیلیش و اپل گه یخشی لیک قیلیش.

۱- مغرور آدم دېب، قندھی کیشی نی آیته ديلو؟ بو حقدہ سوزلنگ.

۲- مغرور آدم نی اپل یخشی کۈرەدی مى؟ بو بارەدە سوزلنگ.

ایگى خۇراز

بىر كون ایگى خۇراز بىر-بىرى بىلەن اورىشىدى. نتىجە دە،
اولىدەن بىرى باشقە سىيدەن قاچىب، بىر يېرگە ياشىنىدى.
قاچىرگەن خۇراز مغرور بۈلىپ، بىر بلند يېرگە چىقىب،
قنا تلىرىنى قاقىب، قىچقىردى. شو پىتىدە بىر بورگوت كېلىپ،
مغرور خۇرازنى چنگالى گە آلىب كېتدى.

کۈرىنگ، زۇر اوستىيگە زۇر بار اېكىن. شونىنىڭ اوچون، ھېچكىم اۋز زۇرييگە ايشانىب، اۋزىدىن كىمزرۇرلەرگە ظلم اپتمەسىن. كېر و غرور يخشى اېمس.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- 1- اىيگى خۇراز حاكايدىسىنى اۋقووچىلەرگە آيتىپ، نتىجەسىنى بىلدىرىنگ.
- 2- كېر و غرور ضرۇرلىرىنى اۋقووچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عازىز اۋقووچىلەر!

- 1- حاكايدى بارەسىدە هەر بىرىنگىز سۈزلەنگ.
- 2- قويىدەگى گېلەرنىڭ بۇش يېرلىرىنى مناسب سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
بىر كۇنى بىر - بىرلىك بىلەن اورىشىدى. نتىجەدە باشقەسىدىن
قاچىپ بىر بىرگە
3- قويىدەگى هەر بىر سۈز بىلەن گې توپۇزىنگ:
زۇر، قاچىدە، مغۇرۇر لىك، خۇراز.

سىىنىش :

- 1- اۋقووچىلەر، غرور نتىجەسىنى بىلىپ دىلەرمى؟
- 2- درس متنىنى اۋقىب، يازە آله دىلەرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى سۈزنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
ھېچ كىيم اۋز زۇرييگە ايشانىب، اۋزىدىن كىمزرۇرلەرگە ظلم اپتمەسىن.

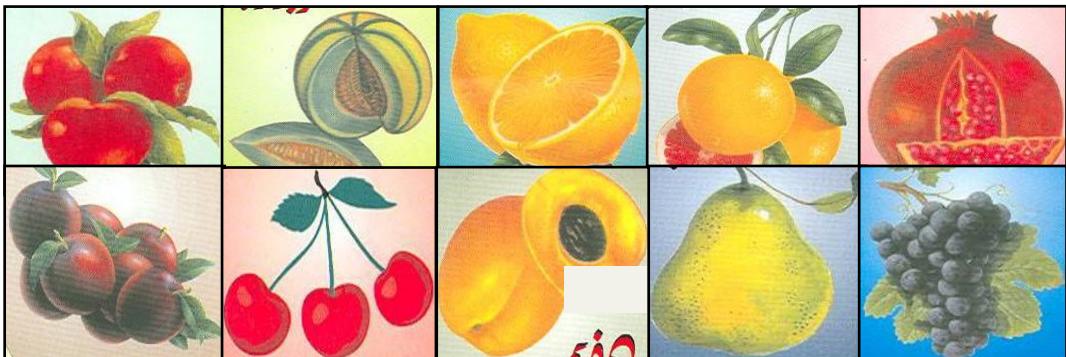
اون اوچىنچى درس

هدف: مېوهلر آتلرىنى اۇرگىنىش و يازىش.

۱- مېوهلر آتلرىنى آيتە آلهسىزىمى؟ بىر نېچە مېوهأتىنى آيتىنگ.

۲- مېوهلى درختلىرىنىڭ آتلرىنى آيتە آلهسىزىمى؟

۳- قاۋون و تربوزنىنىڭ قىندەي اېكىلىشى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟

مېوهلر

عزيز اولكەمېزدە تورلى-تورلى مېوهلر بار. بولر:
اورىك(زرداڭىل)، شفتالو، ناك، آلمە، انار، اوزوم، بەھى،
آلوچە، قره آلو، بادام، پستە، قاۋون، تربوز، يانغاق،
كۈك سلطان، توت، مالتە، كېنۋە، جلغۇزە و باشقەلردن
عبارت.

أىرييم مېوهلر يازىدە و بعضى لرى كوز فصلىدە
پىشىدەي. مېوه، ساغلىققە فايىدەلى دىر. مردم تازە و
قورۇتىلگەن مېوهلرنى بازارگە ساتىب، اونىنىڭ پولىگە
كېرەكلى نرسەلرىنى ساتىب آلهدىلر. اولكەمېزنىنىڭ تاجىلرى

قوروق مېوهلر؛ جمله دن: پسته، بادام، يانغاق و هۇل مېوهلر: اوزوم، قاۋون، تربوز، انار، آلمه و ناكىنى تشقى اولكەلرگە آلىپ بارىب، ساتە دىلر.

مېنینگ آتەم اوڭىن بەھار فصلىيەدە اويمىز آلدىدەگى باغىدە كۈپ مېوهلى درختلر نەھالىنى اېكدىلر. مېن و اكەم اېكىلگەن نەھال لر توبىنى بۈشەتىب، وقتىدە سوغارەمىز. انشا الله اوچىنچى يىلدە مېوه بېرەدى.

* * *

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- درس متنى دن يىنگى سۈزلرنى تختەگە يازىپ، شو سۈزلرنى اۇقۇوچىلرگە هجا قىلدىرىينگ.
- 2- "نقطە" و "سۈراق" بېلگىلىرىنى گېپ لىردا قۇللب اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىينگ.
- 3- مېوهلر فايدەلرى بارەسىدە اۇقۇوچىلرگە قىسقە معلومات بېرىينگ.

عزيز اۇقۇوچىلار!

- 1- قويىدەگى ھەر بىر سۈز بىلەن گېپ تۈزىنگ: اكە، كۈپ، نەھال، اېكىلەدى.
- 2- قويىدەگى گېنینگ بۈش جايىنى مناسب سۈز بىلەن تۈلدىرىينگ: مېنینگ آتەم بەھار فصلىيەدە مېوهلى اېكدىلر.

سینش :

- ١- اۇقووچىلر يىنگى سۈزلىنى هجا قىلىپ، تخته گە يازە آله دىلرمى؟
- ٢- "نقطە" و "سۈراق" بېلگى لرىنى گپ لىردا اىشلته آله دىلرمى؟
- ٣- اۇقووچىلر درس متنىنى اۋقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى :

ھر بىر اۇقووچى آلتىتە مېوهنىڭ آتىنى دفترىيگە يازىپ كېلىسىن.

اون تۈر تىنچى درس

هدف: قول يېتمەيدىگە نرسەلرگە عىب قۇيىش فايىدەسىزلىكىنى بىلىش.

- 1- تولكى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- 2- يقىن لرىنگىزدە اوزوم بااغى بارمى؟ اوزوم قىسى فىصلە پىشەدى؟ بو بارەدە سۈزلەنگ.

اوزوم بااغى گە كىرگەن تولكى

بىر تولكى اوزوم بااغى گە كىردى. پىشىپ، آسىلىپ تورگەن اوزومنى كۈرىپ، آغزى نىنگ سووى آقدى. اوزومنى الماقچى بۈلىپ، اوزوم چىلەسىگە اينتىلدى. اما، اوزوم نى آلالمهدى. آخر اميدىنى اوزومدىن اوزىپ، قىته-قىته اونگە

قرهب: سېن خام اوژوم سن؛ شۇر و بىمەزه سن؛ مېنىڭ لايقىم اېمس سن، دېب آرقەگە قىتىب كېتدى. بىرار كىشىنىڭ قولى بىر نرسەگە يېتىسى، اونگە عىب تاقمىسلىگى كېرىك.

حرمتلى اۇقىتووچى!

- 1- يوقارىدەگى حكاىيە نىنگ نتىجەسىنى اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- 2- عىبلش ضررلىرىنى اۇقۇوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى دن يىنگى سۈزلەرنى تختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلار!

- 1- حكاىيە نتىجەسى بارەسىدە سۈزىنگ.
 - 2- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ.
 - 3- قۇيىدەگى گپلەرنىنگ بۇش يېرلىرىنى تۈلدىرىنگ:
- نتىجەدە، اميدىنى اوژومدن قىتە-قىتە اونگە قرهب كېتدى.

سىنىش:

- 1- اۇقۇوچىلر، حكاىيەنى اوْز تىيلرىدە آيتە آللەدىلمى؟
- 2- درس متنىنى اۇقىب، يازە آللەدىلمى؟
- 3- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آللەدىلمى؟

اوى تاپشىرىغى:

اوچتە سۈراقلى گپ توزىنگ.

اُن بېشىنچى درس

هدف: حرف لرنىڭ تاواوشىنى انىقلش و اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرىنى بىلىش.

- 1- اۇقىلگەن الفبا حرفلىرىدىن، آيتىلگىندە، تىل، لب، تىش، و تىنگلەى بىر- بىرىيگە تېڭىمەى چىقەدىيگەن تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرى تاپىنگ.
- 2- تاواوش بارەسىدە سۈزلەى آلهسىزمى؟

آ، ئ، و، ۈ، ئى، ي.

اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرى

اونلى تاواوشلرنى كۈرسىتۈۋچى حرفلىرىنى آيتىگىندە، ھوا تۈسۈققە اوچرهەمەى، اېركىن آغىزدىن چىقەدى.

اۇزبېك تىلىدە آلتىتە اونلى تاواوش بار. بولر قويىدەگى حرفلىرىنى كۈرسەتىلەدى:

آ، ئ، و، ۈ، ئى، ي.

مثال:

أو، اوى، آى، اى، اى و ياي.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلى بارەسىدە سۈزلىنگ.
- اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى تختەگە يازىب، هر بىرىنى اوقوچىلەرگە عملى صورتىدە بىلدىريينىڭ.

عزيز اوقوچىلەر!

- درس متنى نى اوقيب، يىنگى سۈزلەنى دفترلىينىگىزگە يازىنگ.
- هەر بىرىينىگىز، اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى سۈزلىردىن بېلگىلەپ چىقىنگ.

سىىش:

- اوقوچىلەر، اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى تانىب، اوقيب، يازە آللەدىلەرى مى؟
- اوقوچىلەر، درس متنى نى اوقيب، يازە آللەدىلەرى مى؟

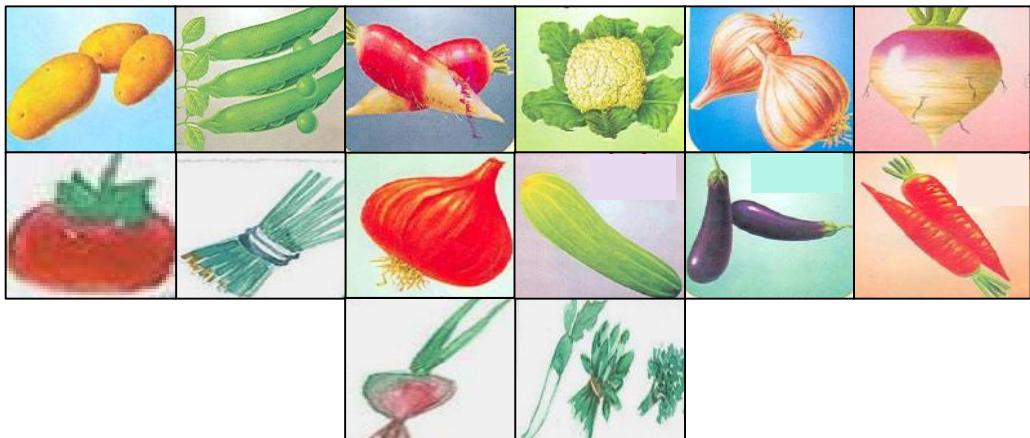
اوى تاپشىرىيغى:

اونلى تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىنى دفترلىينىگىزگە يازىب كېلىنىك.

اون آلتینچى درس

هدف: كۈكتىرنى تانىب، آتلرىنى بىلىش، اۋقىش، يازىش و اولىدىن فايىدەلنىش.

- ١- كۈكتىر بارەسىدە سۈزىلە ئالەسىزىمى؟
- ٢- اۇزلىرىنگىز فايىدەلنىڭ كۈكتىر آتىنى آيتە ئالەسىزىمى؟
- ٣- كۈكتىر، كۈپرەق قەيپەلردى تاپىلەدى؟
- ٤- اسمالاق نىمە دىر؟

كۈكتىر (سبزىجات)

بىزنىڭ اولكەمىزدە تورلى-تومان كۈكتىر تاپىلەدى: گىندە، گاهو، گشنىز، اسمالاق، مۇلى، پياز، كرم، سبزى (زرجاھە)، بادنجان، بامىيە، پىمەدىر، فاسولىيە، بادرينىڭ، شلغەم، قاواق (كدو)، ترايىسى، تراتبىزك، تره، گلپى و شوکبى نرسەلر.

كۈكتىرنى، فايىدەلنىشدىن آلدىن پاك سووبىلىن يووپىش كېرەك. كۈكتىرنى يووپومەي يېڭىن كېشى كىسل بۈلەدى.

کۈكتىردىن فايىدەلىنىش سااغلىققە كۈپ فايىدەلى دىر. شۇنىڭ اوچون، ھمەمۇز كۈكتىردىن كۈپ فايىدەلىنىشىمىز كېرىك.

حرمتلى اۇقىتىوچى!

- ١- كۈكتىر شىكلينى چارتىگە چىزىب، اۇقووچىلىرىنى آتلىرىنى سۈرهنگ.
- ٢- كۈكتىر فايىدەلىنى اۇقووچىلىرىگە بىلدىرىينىڭ.
- ٣- كۈكتىر اېكىلىشى بارەسىدە قىسقە معلومات بېرىينىڭ.
- ٤- يىنگى سۈزلىنى تختەگە يازىب، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلىرىگە بىلدىرىينىڭ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ١- اۇزىنگىز تانىيگەن كۈكتىر آتلىرىنى دفترلىرىنىڭىزگە يازىنگ.
 - ٢- كۈكتىر فايىدەسى بارەسىدە ھەر بىرىنىڭىز سۈزلىنىڭ.
 - ٣- قويىدەگى ھەر بىر سۈز، نېچە بۇغىن دەن عبارت دىر؟ ھەر بىر بۇغىن نىنگ آستىيگە خط چىزىنگ:
- گىشىنیز، كاهو، اسمالاق، پەمدىر، گىندىنە، پىاز.

سىنىش:

- ١- اۇقووچىلر، كۈكتىرلىنىڭ آتلىرىنى آينە آللەدىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلر، كۈكتىردىن فايىدەلىنىش يوللىرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٣- درس متنىنى اۇقىب، يىنگى سۈزلىنى يازە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

- قوىيدەگى سۈزلەر بىلەن گەپ توزىنگ:
ايش، فايىدەلىنىش، كۈكتىر، بۇغىن.

اون يېتىنچى درس

هدف: اسمالاقنى تانىب، او بارهدهگى متننى اوقيش، يازىش و اسمالاق حقىدە سۈزلىش و اوندن فايدەلنיש يۈللىرىنى بىلىش.

۱- اسمالاق بارهسىدە سۈزلەي آللەسىز مى؟

۲- اسمالاق دن قىندهى طعام لر پىشىرىلەدى؟

۳- اسمالاق، قەپىرلەر دە كۈركەدى؟

اسمالاق

اسمالاق، كۈكتلر تورىدىن دىر. اسمالاق آبى و دىمە يېرىلدە كۈگرىب، اوسمەدى. اسمالاق تۇخىمىنى يېرىگە سېپىب، كۈكەتىرىدىلر. عايىلەلر اسمالاق دن پوچك (بۈلانى)، الەچەفتىر، كۈك آشى و سبزى قورمه تىارلاب، پلو يا چلو بىلەن يېيدىلر.

اسملاق، ساغليققه فايدهلى دير. مردم، كۈكلەم فصليده
اسملاقنى دلهلردن تېرىپ كېلەدىلر و بازارگە ساتىب، اوينىڭ
پولىگە كېرەكلى نرسەلرينى ساتىب آلهدىلر.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- ممکن بۈلسە، اسملاقنى صنفگە كېلتىرىپ، اۇقووچىلرگە كۈرسىتىنگ.
- 2- اسملاق قەيپىلدە كۈركىنى و اوندن فايدەلىنىش يۈللىرى بارەسىدە
اۇقووچىلرگە سۈزىنگ.
- 3- يىنگى سۈزلەنى تختەگە يازىپ، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلرگە
بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- درس متنى دەگى يىنگى سۈزلەرنى بىلەن گەپ توزىنگ.
- 2- اسملاق بارەسىدە آيرى - آيرى سۈزىنگ.
- 3- قويىدەگى جملە دە اونلى و اونداش تاوشىلىنى بىلدىرۇچى حرفلىنى
كۈرسىتىنگ:
اسملاق، كۈكتەر تورىدىن دير.

سىنىش:

- 1- اۇقووچىلر، اسملاق فايدەلىرى بارەسىدە سۈزىلە ئالەدىلرمى؟
- 2- درس متنى نى اۇقىب، يازە ئالەدىلرمى؟
- 3- يىنگى سۈزلەرنى بىلەن گەپ توزە ئالەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

نقطە بېلگىسى نىنڭ قۇللىنىشىنى مثال آرقەلى كۈرسىتىنگ.

اون سگىزىنچى درس

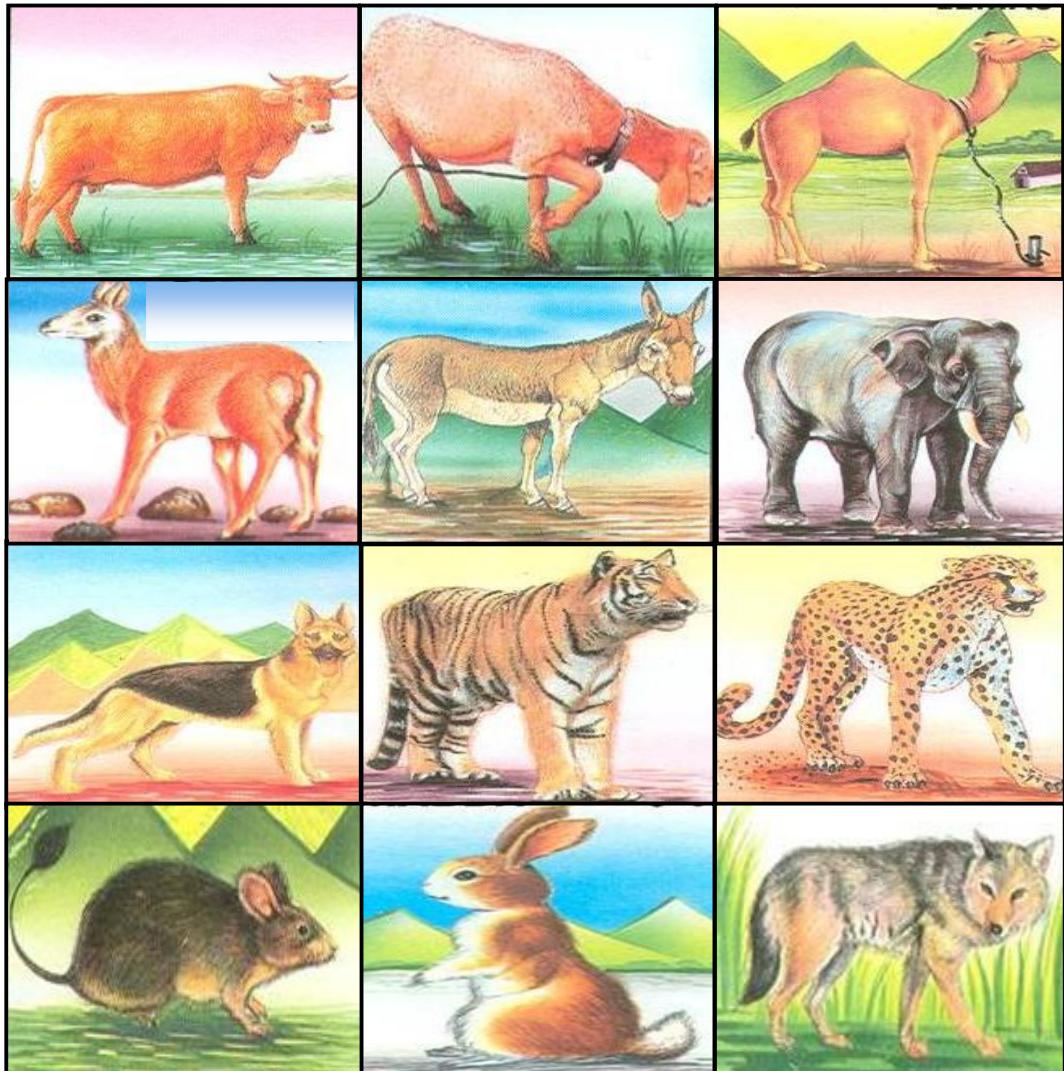
هدف: حيوان لرنى تانىب، آتلرىنى بىلىش، يازىش و اولردن فايىدەلنىش يۈل لرينى بىلىش.

1- حيوانلر بارهسىدە سۈزلەي آلهسىزىمى؟

2- نېچە حيوان نىنگ، آتىنى بىلەسىز؟

3- آدمىلر، حيوان لردىن قىندەي فايىدەلنى دىلر؟

4- حيوان لرنىنگ قىسى بىرىنى يخشى كۈرەسىز؟

حیوان لر

بیز، کوپ حیوان لرنی تانیمیز. اپل بولگن حیوان لر: قوی، اپچکی، اپنک (سیگیر)، هوکیز، آت، تپوه، اپشک، ایت، موشوک (پشک)، تاوشقان (قویان) و باشقه لردیر.

ارسان، آییق، کییک، فیل، زرافه، شغال، تولکی، بوری، یولبرس، قاپلان، میمون و شوکبی حیوان لر یاوایی حیوان لر توریگه کیره دی.

حیوان لرنینگ بیر خیلی اوْتگن زمان لرده آدم لر بیلن اپل بولگن.

مردم، حیوان لرنینگ سوتی، گوشستی، یونگی و تپری سیدن فایده لنه دیلر. ایریم حیوان لردن دهقان چیلیک و یوک تاشیش ایشلری ده فایده لنیله دی.

بیز، اپل بولگن حیوان لرنی یخشی اسره ب، یېمک بېره میز و هېچ قچان اوْلرگه ظلم اېتمە يمیز.

* * *

حىمىتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- اۇقۇوچىلر گە اېل بۈلگەن و ياوايى حىوان لرنىنگ آتلرىنى ئيتىنگ.
- 2- فايىدەلى حىوان لر آتلرىنى اۇقۇوچىلردىن سۈرەنگ.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تختە گە يازىپ، اۇقىش و يازىشنى اۇقۇوچىلر گە اورگتىنگ.

عازىز اۇقۇوچىلار!

- 1- اېل بۈلگەن حىوان لر آتىنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.
- 2- درس متنى نى اۇقىب، يىنگى سۈز لر بىلەن گپ توزىنگ.
- 3- درس متنى دن بىر گپانى تىنلىب، دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.

سىىش :

- 1- اۇقۇوچىلر، حىوان لر و اولرىنىنگ آتلرى حقيىدە سۈزلەرى آله دىلرمى؟
- 2- اېل بۈلگەن حىوان لر آتىنى ئيتىب، يازە آله دىلرمى؟
- 3- درس متنى نى اۇقىب، سۈز لر و گپ لرنى كۈرسىتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى :

ياوايى حىوان لر آتلرىنى دفترلىرىنىڭىز گە يازىنگ.

اون تۈقىزىنچى درس

هدف: قۇيلىر تورىنى تانىب، آتلارىنى بىلىش، اۋقىش، يازىش و قۇىلرنىنگ فايىدەلرى حقيىدە معلومات تاپىش.

- ١- قۇى لر بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟
- ٢- نېچە تورلى قۇينى تانىيىسىز؟
- ٣- قۇىنىنگ فايىدەلرى بارەسىدە سۈزلەئى آلهسىزمى؟

قۇى

قۇى، كۈپ فايىدەلى حيوان دىير. انسانلر، قۇىنىنگ سوتى، گۈشتى، يونگى و تېرى سىيدن فايىدەلنى دىيلر. اولكەمىزدە خىل مە - خىل قۇى لر: توركى، قراكۈلى، گدىك، قندھارى، هزاره گى، عربى و باشقە خىل قۇى لر بار. انسانلر، قۇىلرنىنگ يونگىدەن قالىن، گلىيم، كىيگىز، شال و چىكىمن توزەتەدى تېرى سىيدن چرم، پۇستىن، قلىپاق، بوت و اپتىك تىكە دىيلر.

بو نرسه لرنینگ بير قسمى، تشقى اولكەلرگە ساتىش اوچون بىبارىلىب، قالگنى اولكە ايچىدە ساتىلەدى. بىز قۇيلىرنى يخشى باقىب، اول دن كۈپ فايدەلر آله مىز.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- قۇى لر فايدەلرى بارەسىدە اۇقووچىلرگە سۈزلەنگ.
- 2- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تختەگە يازىب، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- قۇى تورلرى بارەسىدە اوْز گروپ لرىنگىزىدە سۈزلىشىنگ.
- 2- هر بىر اۇقووچى، قۇى فايدەلرى بارەسىدە آيرى- آيرى سۈزلىسىن.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىگە گپ توزىنگ.
- 4- درس متنى ده نېچە تۈختاو بىلگىسى اىشلەتىلگەن دىر؟ اول نى بىلگىلنگ!

سىىش:

- 1- اۇقووچىلر، اولكەمىزدە قۇى لرنىنگ قىسى تورلرى بارلىيگى بارەسىدە سۈزلەھىدىلىرى مى؟
- 2- قۇى نىنگ فايدەلرىنى بىلېب دىلرمى؟
- 3- درس متنىنى اۇقىب، يازىب، يىنگى سۈزلىرىلىن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

هر بىر اۇقووچى، قۇى لردىن قولگە كېلەدىيگەن نرسه لرنىنگ آتلرىنى اوْز دفترىيگە يازسىن.

ییگیرمنچی درس

هدف: اونداش تاواوشلرنى كۈرسىتۈچى حىفلىنى تانىب، اۇقىش، يازىش و تاواوشلرىنى ئىقلىش.

- ١- اُوقیلگن الفبا حرف لریدن، آیتیلگنده تیل، لب، تیش و تنگله‌ی گه تېگیب چیقه‌دیگن تاواوسلرنى كۈرستۈوچى حرف لرنى تاپىنگ.
 - ٢- ایتنىڭ حرفلرنىڭ تاواوشىنى چىقارە آله‌سىزىمى؟

ا ب پ ت ش ج چ ح خ د ذ ر ز ڙ س ش
ص ض ط ڙ ن ع غ ف ق ک گ ل م ن و
و ه ه و ی ی

اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىر
اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۈچى حرفلىرنى ايتگىنده، هوا
آغىز بۇش لىغىدە تۈسۈقە اوچرهىدى. اوشە حرفلىر،
قوپىدەگى لىردىن عبارت دىر:

ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ڙ، س، ش،
ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، گ، ل، ه، م، ن، ه.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىرىنىڭ تلفظى باره سىدە سۈزلىنگ.
- اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىرىنى تختەگە يازىپ، ھر بىر حرفنىنىڭ تاوشىنى اىرى-اىرى چىقارىپ، اۇقۇوچىلرگە عملى صورتىدە بىلدىرىنگ.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- درس متنى نى اۇقىب، يىنگى سۈزلىنى دفترلىرىنىڭىزگە يازىنگ.
- ھر بىر اۇقۇوچى، اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىر ھجاسىنى سىنهسىن.

سىنىش :

- اۇقۇوچىلر، اونداش تاوشلرنى كۈرسىتۇوچى حرفلىرى تانىب، اۇقىب، يازە آلهدىلىرمى؟
- اۇقۇوچىلر درس متنىنى اۇقىب، يازە آلهدىلىرمى؟

اوى تاپشىرىغى :

قوىيىدەگى گېپنى دفترلىرىنىڭىزگە يازىنگ:
اونداش تاوشلى حرفلىرى آيتىڭندە، نفس آلىش چاغىدە ھوا تورلى تۈسىققە اوچرهىدى.

بىرىنچى درس يىگىرمە

هدف: عايلەنى تانىب، عايلە حقىدەگى درسنى اوقيش، يازىش و بىلىش.

- ١- عايلە بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
 - ٢- عايلە لرىنگىزدە نېچە كىشى يىشەيدى؟
 - ٣- عايلە لرىنگىزدە ايشلەيدىگەن كىشى لر كىم لر دىر؟
- درس دن باشقە نىمە ايش قىلەسىز؟

عايلە

عايلەمىزدە توڭىز كىشى يىشەيدى. اولر: مېن، آتە، آنه، بابا، مامە، اكە، اوکە، آپە و سينگلىم دن عبارت دىر.
آتەم اوقيتىووچى، آنەم، آپەم و سينگلىم اوى ايشلىرىنى قىلەدىلر، اكەم اوون ايكىنچى و اوکەم آلتىنچى صنفده درس اوقيىدىلر. اكە و اوکەم دمآلىش كونلرىدە اوى باغچەسىدە ايشلەيدىلر.

مېن، مكتب دن رخصت بۇلگىnim دن كېين مسجد گە بارىب، قرآن كريم اوقييىمن. اوندن سۈنگ، اوقيتىووچىمىز آچىن حساب كورسييگە بارهمن. بابەم بىلن ماھەم قرىب قالگەنلر، اولرنىنىڭ خدمتىنى هم قىلەمن. عايىلەدە، يالغىز آتهم ايشلەيدىلر. حاضر بىچەمىز آتهم نىنىڭ آيلىكى بىلن يىشەيمىز. شو كونلرده اكەم دوكان آچەدى، مېن هم انشاء الله اولر بىلن ياردەملىشەمن.

* * *

حرمتلى اوقيتىووچى!

- ١- عايىلە اعضاىارىنگىز آتلرىنى تختەگە يازىب، اوقووچىلردىن ھر بىرىنى اوقيب، دفترلىرىگە يازىش لرىنى ايستىنگ.
- ٢- عايىلەدە ياردەملىشىش بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٣- عايىلەدە قىرى كىشى لرگە حرمەت و اولرگە خدمت قىلىش بارەسىدە معلومات بىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ١- ھر بىر عايىلە اعضاىسى آتلرى بىلن گپ توزىنگ.
- ٢- گروپ لرگە بۇلنىب، عايىلەدە ايناق يىشىش بارەسىدە سۈزلىشىنگ.
- ٣- ھر بىرىنگىز، آيرى- آيرى اوز عايىلە لرىنگىز حقىدە سۈزلىنگ.

سىنىش :

- ١- اوقووچىلر عايىلە بارەسىدە معلومات تاپىب دىلرمى؟
- ٢- عايىلەدە ايناق يىشىش ۋەرىنى بىلىب دىلرمى؟
- ٣- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

عايىلە لرىنگىزىدە گى اپرکك كىشى لر آتلرىنى يازىنگ.

يىكىرمە اىكىنچى درس

هدف: آنه حقلىينى بىلىش، آنه گە حرمت و خدمت قىلىش.

۱- آنه لرىنگىز سىز اوچون قىندهى زحمت چېككىن لر؟ بو باره دە سۈزلە ئالەسىز مى؟

۲- آنه لر حقوقى و اولرنى حرمت قىلىش ضرورلىگى باره سىدە سۈزلە ئالەسىز مى؟

۳- آنه لرىنگىز سىزگە نىمە دېب، نصيحت قىلە دىلر؟

* * *

آنه

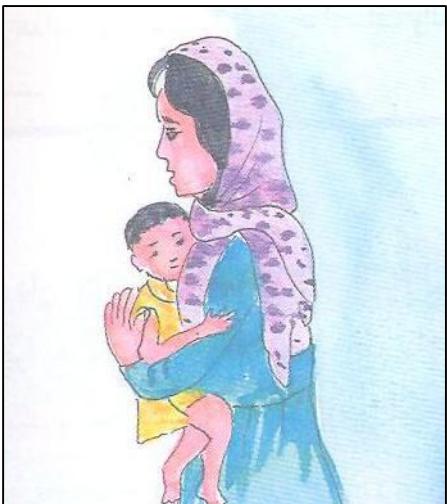
آنەم مېنى اوْز قارىن لرىدە تۈقىز آى، تۈقىز كون و تۈقىز ساعت اسرە دىلر. توغىلگىنیم دن سۈنگ، كىنە بۈلۈشىم گچە

تورلى- تومن قىينچىلىك لرنى كۈردىلر. بو عزيز كىشى، كىيم و بىدنىم نى پاكىزە اسـرەب، يېمك لرىم نى وقتىدە تىارلاب، دايىم مېنى يخشى ايشلەرگە قىز يقتىردىلر.

شۇنىڭ اوْچون، مېن آنەم نى

كۈپ سېويب، سۈزلە ئى بشىتىب، بويروق لرى نى اوْز وقتىدە بجرە من. اوى ايشلەر دە اولر بىلن ياردەم لىشە من.

ھەركىيم آنه سىگە حرمت و خدمت قىلسە، اېل آرە سىدە يخشى لىككە تانىلىب، اللە^{خالىلا} راضى لىكىنى قولگە كېلتىرەدى.

حىمەتلى اۇقىتۇوچى!

- آنەگە حىمەت قىلىش و بويورگەن ايشلىرىنى بىرىش ضرورلىكىنى اۇقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.
- آنەنېنگ بالەگە قىلگەن مەختىلىرى بارەسىدە سۈزىنگ.

عازىز اۇقۇوچىلەر!

- قويىدەگى گپدە نېچە سۈز بار؟ ھە بىر سۈز آستىيگە خط چىزىنگ:
 - ھە كىيم آنەسىيگە حىمەت و خەدمەت قىلىسە، يخشى آدم دېيلەدى.
 - قويىدەگى گپلىرىنېنگ بۇش يېرلىرىنى تۆلدىرىنگ.
- مېن آنەمنى _____ من.
- بويروق لرىنى _____ من.
- اوى ايشلىرىدە _____ من.

سىىنىش :

- اۇقۇوچىلەر، درس مەتنىنى اۇقىب يازە آله دىلرمى؟
- اۇقۇوچىلەر، آنە حىمەتىنى عملى شىكلەدە بىرە آله دىلرمى؟
- اۇقۇوچىلەر، آنەنېنگ بالەگە قىلگەن مەختىلىرى حقىدە سۈزلەھى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى گپنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
آنەم مېنىنگ كەتە بۇلىشىيم گچە تورلى - تومان قىين چىلىك لرنى كۈزدىلەر.

يىيگىرمە اوچىنچى درس

هدف: آته و آنه حقلىرىنى بىلىش و اولرنى حرمت اپتىش، مهر و يخشى

قىلىغىلر بىلەن اولرنى راخصى قىلىش.

۱- آته، آنه لرىنگىزنىڭ سىزگە قىلگەن مەھنەتلىرى بارەسىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟

۲- آته، آنه لرىنگىزنى حەرمەت اپتىش ضرورلىگى بارەسىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟

آته و آنه

پېشوازىيىگە چاپەمن
راحتىمەنمى تاپەمن
كۈنگۈلىم قۇوانچىگە تۈلۈر
قوياش قۇوانىب كولر
دنىادە دور يىگانە
چوچوڭ-چوچوڭ ترانە
آته- آنه جانىيمەنمى
ايىگى مەربانىيمەنمى

دكتور شفيقه يارقين

آتەم ايشىدىن كېلگەندە
آته جانىيم قۇيىنىدە
آنەم مېنى اوپىگەندە
اکە - اوکەلرىيەم دېكى
آته - آنەم اىيىگىسى
اولر اوچون اۋقىيىمن
دايم حەرمەت قىلەمن
دايم خدا اسەرەسىيىن

حرمتلى اوقيتىوچى!

۱- اوقووچىلرنى يىغىب، آته- آنه وصفىدە آيتىلگەن شعرنى اوقيتىينگ.

۲- آته- آنه نىنگ باله اوچون چېككەن مەنتلرى بارەسىدە سۈزىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

قوىيىدەگى مىرع نېچە سۈزىن دوزىلگەن؟ دفترلىنىڭىزگە يازىنگ و هر

بىرسۈزىننگ آستىگە خط چىزىنگ:

آته- آنەم اىكىسى دنيادە دور يىگانە

قوىيىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ تۈزىنگ:

سىز، قۇوانچ، چوچوك، مەربان.

اوقووچىلر اۇز آته لرى قىلەدىگەن ايشلىرى بارەسىدە سۈزلىسىن لر.

سىنىش :

اوقووچىلر، آته- آنه وصفىدەگى شعرنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوقووچىلر، آته- آنە لرىگە حىرت و خدمت قىلىشنى بىلىب دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيىدەگى بىتنى دفترلىنىڭىزگە يازىنگ:

اولر اوچون اوقييىمن چوچوك-چوچوك ترانە

يىكىرمە تۈر تىنچى درس

هدف: آتهلر سۈزىنى بىلىش، اوندن فايىدەلنىش و اورگىنىشى گە اوقيتۇوچى لرنى قىزىقىتىرىش.

۱- آتهلر سۈزى (مقال) بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟

۲- آتهلر سۈزى دن بىرار تەسىنى آيتە آلهسىزمى؟

* * *

آتهلر سۈزى (مقال)

* پاکلىيگىنگ، ساغلىيگىنگ.

* ساغلىيگىم، باىلىيگىم.

* آلمەنى آتىب آلگۈنچە، دم غنيمت.

* بخارادە مالى بارنىنگ كۈنگلى تۈق.

* تېنتك با تور تېز اولر.

* ادبلى باله اپلگە منظور.

* آز-آز اورگىنib، دانا بۈلور، تامچى-تامچى يىغىلىب،
درىيا بۈلور.

* ساغلىيك تىلەسنسىنگ، كۈپ يېمە، عزّت تىلەسنسىنگ، كۈپ
دېمە.

* تېنتككە تېل بېرمە، قۇلىيگە بېل بېرمە.

حىرىتلىكى اۋقىتۇوچى!

آتهلر سۈزى بارەسىدە اۋقۇوچىلار سوپەسىگە يېرىشە، معلومات بېرىنگ.
1- يوقارىيەگى آتهلر سۈزى بارەسىدە آيدىن لىك تىشلىنگ.

عىزىز اۋقۇوچىلار!

- 1- درس دەگى آتهلر سۈزىنى يادلىنگ.
- 2- قويىدەگى آتهلر سۈزى نىنگ بۇش يېرلىنى تۈلدۈرەنگ:
 - ادبلى _____ منظور.
 - تېنتىك _____ تېز اۋلار.
 - پاكلىيگىنگ _____ ليگىنگ.

سىىش:

- 1- اۋقۇوچىلار، آتهلر سۈزى بارەسىدە سۈزلەي آله دىلرمى؟
- 2- درس دەگى آتهلر سۈزىنى اۋقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

ھەر بىر اۋقۇوچى، اوشبو درس دەگى آتهلر سۈزىدىن اىكىتەسى نى يادلىب، اۋز دفترىيگە يازسىن.

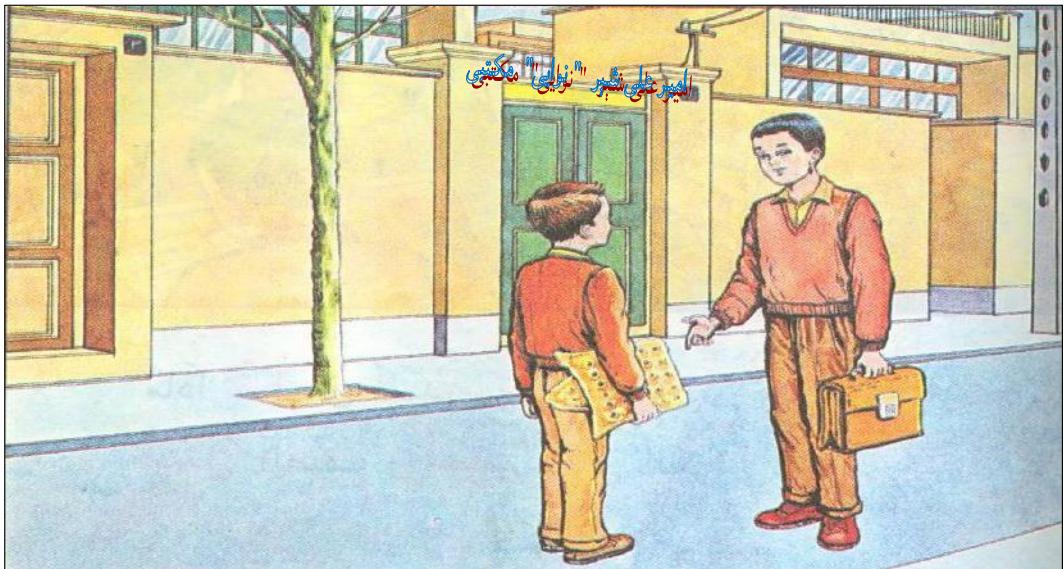
يېڭىرمە بېشىنچى درس

هدف: سۈز بىلەن گپنى تانىب، سۈزلەدن گپ توزىش.

ھەر بىر يىنگىز، بىر - بىر گپ يازىنگ.

سۈز بىلەن گپنىڭ فرق لرىنى بىلەسىز مى؟

رسم گە قىرب، حكايە توزىنگ.

سۈز، گپ، متن

حرف لەدن سۈز، سۈزلەدن گپ و گپلەدن متن توزىلەدى.

ھەر بىر گپنىڭ آخرىدە نقطە قۇيىلىپ، باشقە گپدن

اجره تىلەدى. قويىدە گى يازىلگەن متن، سۈز و گپلەدن

توزىلگەن دىر:

باپر و سلىم اىكى آغە - اينى دىرلر. اولر بىر مكتبە درس

اۋقىيدىلر. باپر اوچىنچى و سلىم اىكىنچى صنف دە اۋقووچى دىرلر.

اولر ھەرىقىنى اپرتهلب اويقودن اويانىب، بىر گەلشىپ سپورت قىلە

ديلر. باغچه لرى نى سوغارىب، ياوايى اۋەتلىرىنى اوزىب، سۈلگەن گل لرنى قىرقىب تىشلەيدىلر. شونىنگ اوچون، اولرنىنگ باغچه لرى دايىم كۈركم و گۈزەل بۈلىپ كۈرىنەدى. اولر بىر - بىرلىرىگە درس لرده ياردىم بىرەدىلر. دايىم آته - آنه لرى، اۋقىتۇوچى و مكتب مسؤول لرى نىنگ بويروق لرىگە كۈرە ايش قىلەدىلر. شونىنگ اوچون، اولر صنفلرىدە بىرینچى و لايق اۋقووچى بۈلىبىدىلر و اولرنى بىرچە كىچىك يخشى كۈريب، مقتب حرمت قىلەدى.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- مكتب قاعده لرىنى رعايت قىلىش باره سىدە سۈزلىنگ.
- گپنى اور گتىش اوچون نېچە گپنى تختەگە يازىب، اوقيوچىلر گە معلومات بېرىنگ.
- بىر گپنىنگ باشقە گپدىن قىسى بېلگى بىلەن اجرە تىلىشىنى اوقيوچىلر گە توشۇنتىرىنگ.
- نېچە سۈزنى تختەگە يازىب، آيرى- آيرى هجاء قىلىشىنى اوقيوچىلر گە بويورىنگ.

عزيز اوقيوچىلر!

- درس متنى دن ايڭى گپنى كۈچىرىب، دفتر لرىنگىز گە يازىنگ.
- يازگەن ايڭى گپنىنگ سۈزلرىنى سنه نى.
- ينگى سۈزلنى اوز دفتر لرىنگىز گە يازىب، هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ.

سىنىش:

- اوقيوچىلر، گپ بىلەن سۈزنى اجرە تە آللە دىلرمى؟
- سۈز لىدن گپ توزە آللە دىلرمى؟
- بىر گپنى باشقەسى دن "نقطە" بېلگى سى آرقەلى اجرە تە آللە دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيىدە گى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:
كۈركەم، بويروق، اينى، سليم، حرمەت، بابر.

بیگیرمه آلتینچی درس

هدف: تاووق باقیش و اوندن فایده لنيشن نى بىلىش.

- ۱- تاووق دن قندھى فایدەلنه سىز؟
- ۲- تاووق نىمە يېيدى؟
- ۳- تاووق قە يېرددە يىشەيدى؟

تاووق

يۈلداش نىنگ بىر تاووق و بىر خۇرازى بار اپدى. تاووغى
ھر كون بىر تە يومورتقة بېرردى. يۈلداش يومورتقة لرنى
صندوقچەسىگە يىغىب، قۇيردى.

بیر کونی تاووق کتگی دن چیقمه دی. یۈلداش تاواووقنى
كتک دن چىقىرماقچى بۇلدى، بىراق ھر قىچە اورىنسە ھم،
تاواووق كتک دن چىقىمە دى. شۇندە، آنهسى یۈلداش گە
ايىدى:

بالەم، تاواوغىنگ كورك بۇلىپىدى. يىغىن يومورتقەلرىنگنى
آلېب كېل، اولرنى تاواووقنىنگ تىگىگە قۇيىھە يىلىك.
يۈلداش يومورتقەلرنى آلېب كېلدى. آنهسى اولرنى تاواووق
آستىيگە قۇيدى.

يۈلداش ھر كون تاواووققە دان و سوو بېردى. يىگىرمە بير
كون اوْتىگىندن سۈنگ، يومورتقەلردن جۈجهلر چى- چىلب،
چىقدى.

يۈلداش آنهسى آلدىيگە يوڭورىپ بارىپ، خورسندلىك
بىلەن دېدى:
آنە جان، آنه جان! تاواوغىم كۈپ جۈجهلر آچىپىدى، كېلىپ
كۈرىنگ!

آنەسى جۈجهلرنى كۈرىپ، قووانىپ، اونگە دېدى:
يۈلداش جان، جۈجهلر قوتلۇق بۇلسىن. اېندى اولرگە
قرەشنى اونوتىمە.

* * *

حىمىتلى اۇقىتۇوچى!

- 1- اۇقۇوچىلرگە تاۋووق باقىش و اوңدىن فايىدەلىنىش بارەسىدە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- 2- درس متنى دن يىنگى سۈزلىرنى تخته گە يازىپ، اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- 3- اوңداو بېلگى سى (!) بارەسىدە سۈزلەنگ.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- 1- قويىدە گى يىنگى سۈزلىر بىلەن گپ توزىنگ.
- 2- يومۇرتقە، كىتكە، تاۋووق، خۇراز، جۇجە.
- 3- تاۋوقدىن فايىدەلىنىش بارەسىدە گروپ لرگە بۈلەننېب، مذاكىرە قىلىنگلر.

سىنىش:

- 1- اۇقۇوچىلر، تاۋووق اسرەش فايىدەلىرى بارەسىدە سۈزلەي آلهەدىلمى؟
- 2- درس متنى نى اۇقىب، يازە آلهەدىلمى؟
- 3- يىنگى سۈزلىر بىلەن گپ توزە آلهەدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدە گى گپنېنگ بۇش يېرىنى تۈلدىرىنگ:
تاۋووق، هەر كون بىر بېررەدى.

بیگیرمه یېتىنچى درس

هدف: بېلگى لرنىنگ اۇرین لرینى بىلىش، اولرنى گپ لرده قۇللش.

- ۱- نېچە بېلگى نى تانىسىز؟
- ۲- گپ ده بېلگى لرنى اۇز اۇرنىگە قۇيىھە ئالەسىز مى؟
- ۳- گپ لرده بېلگى لرنىنگ قىندهى فايدەسى بارلىگى بارەسىدە سۈزلەئى ئالەسىز مى؟

نقطە بېلگى سى (.)، سۈراق بېلگى سى (?)، اونداو بېلگى سى (!)،
تۇختاو بېلگى سى (،)، شارحە بېلگى سى (:)

گپ بېلگى لرى

اېرگىش، ئالمە درخت لریدن ئالمە تېرىب، كارتىن لرده
جايلشتىردى. شو چاغىدە، ارسلان كېلىب، اېرگىش گە
دېدى: آهای، اېرگىش! نىمە ايش قىلە ياتىب سن?
اېرگىش جواب بېردى: ئالمەلر پىشىبدى. اولرنى
كارتن لرده جايىلب، ساتىگنى بازار گە ئايلىپ بارەمن.
اېرگىش، ارسلان دن سۈرەدى: ارسلان! سېن قەيىرگە
بارە ياتىب سن؟

ارسان جواب بېردى: مېن تاغەم نىنگ اوپىيدن ۋېتىدىم. اۇز
اوپىيمگە كېتەمن. اېرگىش، اوڭىگە نېچىتە ئالمە بېردى. ارسلان،
اوندن تىشكىر قىلىب، ئالمە تېرىشىدە اۇز اۇرتاغى گە ياردىم
بېرگىن دن كېيىن اوپىي تامان كېتدى.

حمرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- درس متنى ده گى بېلگى لرنى اوقووچىلر گە كۈرسىتىب، بىلدىرىنگ.
- ٢- بىر- اىيگى گپ توزىب، كېرەكلى بېلگى لرنى اوز اورنىگە قۇيىب، اوقووچىلر گە توشۇنتىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ١- درس متنى نى اوقيب، بېلگى لرينى كۈرسىتىب، آت لرينى آيتىنگ.
- ٢- قويىدە گى گپ لرنىنگ بېلگى لرينى قۇينىڭ:
آهای اپرگىش نىمە ايش قىلە ياتىب سن
احمد بىزنىنگ صنفاداشىمىز دىر

سىىنىش :

- ١- اوقووچىلر، گپ بېلگى لرينى تانىب دىلرمى؟
- ٢- اوقووچىلر، گپ بېلگى لرينى آيتە آله دىلرمى؟
- ٣- اوقووچىلر، گپ لرده بېلگى لرنى قۇيە آله دىلرمى؟

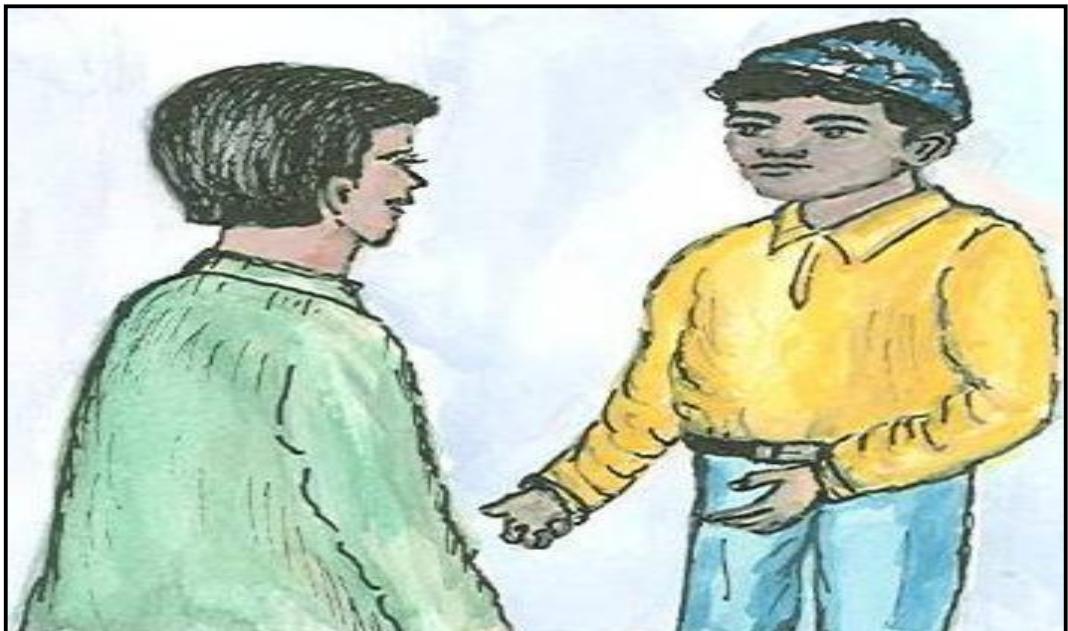
اوى تاپشىرىيغى :

- قويىدە گى گپ لرده كېرەكلى بېلگى لرنى قۇينىڭ:
اى ارسلان قەيىرگە كېتەسن؟ مېن اويدە درس اوقييىمن
نان نى آل

بىگىرمە سكىز ينچى درس

هدف: اۇقووچىلرنى يخشى خط يازىش گە قىزىقىتىرىش.

- ١- مشق خطىنى قىندهى قلم بىلەن يازاهسىز؟
- ٢- پىنسىل بىلەن مشق خطىنى يازاه آلهسىزمى؟
- ٣- كىشى لە خە يازاه آلمەگىنیده، نىمە بۇلۇر اېدى؟

لطيفە

بىر كىشى، خە يازووچى آلدىگە بارىپ، دېدى: "مېنگە
بىر خە يازىپ بېرىنگ!"
خە يازووچى اونگە: "مېنینگ آياغىم آغرىيدى" دېدى.
شوندە او كىشى: "مېن سىزنى هېچ بېرگە يىبارمەي من و
آياغ لرىنگىز بىلەن ھەم خە يازمەي سىز - كوا" دېدى.

خط يازووچى آيتدى: "تۈغرى آيتەسىز، لېكىن افسوس كە هر كىم گە خط يازىم، مېنىڭ اۋزىم خط بىلەن بارىشىم كېرەك، چونكە يازگەن خطىمنى ھېچكىم اۇقى آلماهيدى. اۇز يازگىنەم نى اۋزىم اۇقىشىم كېرەك!"

"يخشى خط، آدم گە زىنت."

* * *

حرمتلى اۇقىتووچى!

- 1- لطيفەنى اۇقووچىلەر سوپەسىگە يەرەشە ايتىب، شاگىردىلەرنىڭ ھەرىپىدىن سۈرەنگ.
- 2- خط اۇقىش و يخشى خط يازىش يخشىلىكىنى اۇقووچىلەر گە تووشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى دن يىنگى سۈزلىنى تختە گە يازىب، اۇقىب، اۇقووچىلەر گە بىلدىرسىن.
- 4- تۈختاو (،) بېلگىسى قۇيىلەدىگەن اۇرىن لرنى اۇقووچىلەر گە بىلدىرىپ، تىرىن قىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلە!

- 1- متن گە اوخشاش لطيفەلرنى بىلسىنگىز، صنفداشلىرىنىڭيز گە آيتىب بېرىنگ.
- 2- قويىدە گى گپلەر، نېچە سۈزدن توزىلەن؟ آيرى- آيرى يازىنگ:
- خط يازووچى آيتدى: تۈغرى آيتەسىز، لېكىن افسوس كە هر كىم گە خط يازىم، مېنىڭ اۋزىم خط بىلەن بارىشىم كېرەك.

سینش:

- ١- اۇقووچىلر، بو لطيفەنى اوْز سوپەلرىگە يەرەشە، باشقەلرگە سۈزلەي آله دىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلر، يخشى خط و يامان خطنى فرق قىلە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قوىيىدەگى آتەلر سۈزىنى كتابچەلر يىنگىزگە يازىنگ:
يخشى خط، آدمگە زىنت!

يىكىرمە تۈقۈزىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرگە فايدەلى ايشلرنى بىلدىريش و اولرنى يخشى ايش قىلىش و مهارت تاپىش گە قىزىقتىريش.

- ١- قىچە فايدەلى ايش لر آتىنى ايتە آلهسىز؟
- ٢- آته لرىنگىز نىمە ايش قىلەدىلر؟
- ٣- قىسى ايشلرنى يخشى كۈرەسىز و كېلە جىكەدە نىمە ايش قىلماقچىسىز؟

فايدەلى ايش لر

دنيادە هر خىل ايش بار: اېكىنچىلىك، نجارلىك، باغانلىك، چۈپانلىك، تېميرچىلىك، دوكاندارلىك، زرگرلىك، تىكىووچىلىك، كلاللىك و شولرگە اوخشاش باشقە ايشلر. آته - بابالرىمىز ايتىگن لر: ايش بولەدى، خير كېلەدى.

هر يورت نىنگ اولوسى يخشى ايشلەپ، كۈپ مەنت چېكسە، يورت لرى أباد بولىب، اوْز لرى تىنچلىك دە

یشه یدی لر. پیغمبریمیز حضرت محمد ﷺ ایتگن لر: کسب و کار گه اپگه بولگن کیشی لر، الله ﷺ نینگ دوستی دیر لر.

حرمتلى اوقيتووچى!

- ۱- اوقووچيلرنينگ قىزىقىش لرىگە كۈرە فايىدەلى ايشلر بارەسىدە معلومات بېرىنگ.
- ۲- فايىدەلى ايش لرنىنگ مهملىكىنى اوقووچيلگە بىلدىرىنگ.
- ۳- درس متنى دن ينكى سۇز لرنى تختەگە يازىب، اوقووچيلگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچيلر!

- ۱- قويىدەگى جملەلرده بۇش يېرلرنى تۇلدىرىنگ:
- دنيادە لر بار.
- آته - بابالريمييز ايتگن لر: ايش بولەدى
- ۲- قويىدەگى جملەنинگ سۇز لرنى آيرى - آيرى تختەگە يازىنگ:
- فايىدەلى ايشلرگە اپگە بولگن کیشى، الله ﷺ نینگ دوستى دیر.

سىىش :

- ۱- فايىدەلى ايشلر يخشىلىكىنى اوقووچيلر بىلەپ دىلرمى؟
- ۲- درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

- قويىدەگى جملەنى كتابچەلر ينكىزىگە يازىنگ:
- آته - بابالريمييز ايتگن لر: ايش بولەدى، خير كېلەدى.

اُوْتیزینچی درس

هدف: نجار باره سیده قیسه معلومات تاپیب، او نینگ اسباب لری بیلن تانیشیش.

- ۱- دېره زه، چوکى، مېز، اېشیکنى کیم يسه يدى؟
- ۲- ارە، تېشە، اسکنه (قاچاو)، رنده، برمە (بورغۇ) کیم نینگ اسباب لریدن سنه له دى؟

نجار

تۈرەنینگ آتهسى نجار دىر. او، هر كون اېرتەلب، چايى نى اېچىگىنلىكىن، دوكانى قامان جۈنە يدى. تۈرە هم آتهسى بىلن بىرگە، هر كون دوكانگە بارىيىب، آتهسى يىگە ياردەملىشىپ، شام چاغىيدە او يىيگە قىتىيىب كېلەدە.

نجار، یاغاچ دن اپشیک، دېره زه، مېز، چوکى و باشقە كېرە كلى نرسەلرنى يسەيدى. ارّه، اسكنە (قاچاۋ)، رندە، تېشە و بورغى (بىرمه) نجارنىڭ اسبابلىرىدىن دىر. بو اسبابلىرى تېمىرچى لر يسەيدىلر. تۈرە ھم آتەسى دېك، ياغاچ دن يخشى نرسەلر يىشىنلى خواھله يدى. سىز ھم خواھله سىنگىز نجار بۇلە آلەسىز. نجارلىك ھم يخشى كىسبەلرنىڭ بىرى دىر.

حىرىتلى اۇقىتۇوچى!

- نجار و اوئىننگ يسەيدىگەن نرسەلردى حقيىدە قىيىقە معلومات بېرىنگ.
- نجار قۇلۇھىدېىگەن اسبابلر حقيىدە سۈزلىنگ.

عازىز اۇقووچىلر!

- نجار حقيىدە بىر سطرلىك خط يازىنگ:
 - قويىدەگى سۈزلر بىلەن گەپ توزىنگ:
- دۇكان، نجار، اسباب.

: سېنىش

- اۇقووچىلر، نجار بارەسىدە معلومات بېرە آلەدىلرمى؟
- اۇقووچىلر، نجار قۇلۇھىدېىگەن اسبابلىرىنى كىيم يسەگىنىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى گەپانى تۈلدۈرىنگ!
مېز و چوکىنى يسەيدى.

اوْتیز بیرینچی درس

هدف: کسل نینگ حالینی سوْرهش، بو ایش نینگ ثواب لری نی بیلیش و
کسل لرگه یاردم قیلیش.

- ۱- تېگره کلرینگیزدە کسل کیشى بارمى؟
- ۲- کسل کیشى نى دوالش اوچون قەپرگە آلیب باره سىز؟
- ۳- اگر صنفاداش لرینگیزدن بىرى کسل بۈلۈپ قالىسە، اونگە قىندهى یاردم
قىلە سىز؟
- ۴- دوا ساتىلەدىگەن جاي نینگ آتىنى بىلە سىز لرمى؟

کسل کۈريش

کسل آدم نى کۈريش و حالینى سوْرهش، کۈپ ثوابلى
ایش دىير. کسل کیشى نى کۈريپ، حالینى سوْرەگن کیشى
گە الله ﷺ کۈپ ثواب بېرھىدى.

با بر نینگ آته سی کسل بولگن اپدی. آته م، تونا کون او نی کور گنی بار دیلر. کور گن دن سونگ، داکتر گه آلیب بار دیلر. داکتر کسل نی معاینه قیلیب، دوا یازیب بپردی. کپین آته م دوا خانه دن دوا ساتیب آلیب بپردیلر. با بر نینگ آته سی دوا یې گندن سونگ ساغه ییب، آته م دن کوپدن - کوپ تشكیر قیلدی.

* * *

حمر متلى اوقيت ووچى!

- 1- کسل آدم نی کور یش و حالینی سۈرەش آدابینی او قووچىلر گه بىلدىرىنگ.
- 2- او قووچىلر گه کسل بولگن پىتىدە داکتر گه بار یب، او زلرینى معاینه قىلدىر يش لرىنى بىلدىرىنگ.
- 3- کسل لىكىنى آلدىنی آلیش يۈل لرىنى او قووچىلر گه بىلدىرىنگ.

عزيز او قووچىلر!

- 1- قويىدە گى جمله لر ده بۇش يېرلىنى تۈلدىرىنگ:
- کسل آدم کوپ ثوابلى ايش دير.
- آته م، تونا کون کور گن بار یب داکتر گه آلیب بار دیلر.
- 2- قويىدە گى هر بىر سۈز بىلەن بىر جمله توزىنگ:
بابر، کسل، داکتر، دوا.

سینش :

- ١- اۇقووچىلر، كىسل كۈريش آدابى و كىسل لېكلىرنىنگ آلدینى آلىش بارەسىدە سۈزلەى آله دىلرمى؟
- ٢- اۇقووچىلر درس متنىنى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟

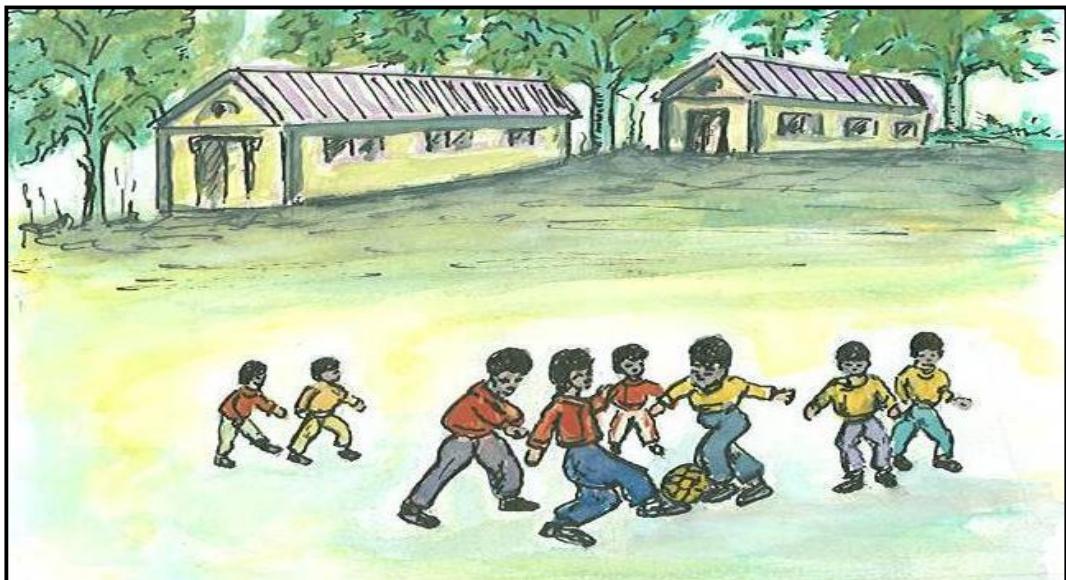
اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى جملەنى كتابچەلر يىنگىزگە يازىنگ:
كىسل آدمنى كۈريش و حالىنى سۈرەش، كۈپ ثوابلى ايش دىر.

اُوتىز اىكىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرنى يخشى اوپىن لرگە قىزىقتىريش و ساغلىقنى سقلش اوچون اوپىن لرنىنگ فايىدەلرىدىن آغاھلىتىريش.

- ۱- اوپىن لرنىنگ قىسىسى سىزگە ياقىھىدى؟
- ۲- مكتب لرىنگىزىدە قىسى اوپىنلر، اوپىنلەدە؟
- ۳- اوپىن لرنىنگ فايىدەلرینى ايتە آلهسىزمى؟

يخشى اوپىن

يۈلداش، مكتب دن اوپىگە كېلدى. يېمگىنى يېڭىندەن و
چرچاغى چىققىندەن سۈنگ، آنهسىگە ايتدى:
آنەجان! مېن چمن گە بارىب، اور تاق لرىيم بىلەن تۈپ
اوپىنە يىمن.

آنەسى اىتدى: بار بالەم، لېكىن احتياط قىل، ينە بىرار
يېرىنگ يەھلىپ قالمەسىن.

يۈلداش و اۇرتاق لرى تۈپلەندىلر. اولرنىنگ سانى اوْن اىكى كىشى اپدى. اولر اىكى گروپ گە بۈلەننېب، فوتىال اوپىنىنى باشلەدىلر. فوتىال اوپىنى عصرگە چە دوام اپتى. اوپىن توگە گىندن سۈنگ، قووانىب، اوْز اوى لرىگە، ساغ - سلامت ۋېتىدىلر.

حرمتلى اۇقىتووچى!

- 1- فوتىال اوپىنى حقيده اۇقووچىلر گە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- 2- اۇقووچىلر گە سپورت فايىدەلرىنى بىلدىرىنگ.
- 3- درس نىنگ يىنگى سۈزلەرنى تختە گە يازىب، اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- 1- نېچە اوپىن نىنگ آتىنى ايتىنگ.
- 2- اوپىن لر نىنگ فايىدەلرى حقيده سۈزلىنگ.
- 3- اىكى گروپ گە بۈلەننېب، مكتب ميدانىدە عملى صور تىدە فوتىال اوپىننگ.
- 4- قويىدە گى هر بىر سۈز بىلەن بىر جملە توزىنگ:
يېمك، آنه، اۇرتاق، تۈپ، احتياط.

سىنىش:

- 1- اۇقووچىلر، درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- 2- اۇقووچىلر، فۇتبال و باشقە اوپىن لر حقيده معلومات تاپىب، اولرنىنگ فايىدەلرى نى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

- قوىيىدە گى گپنى كتابچەلرىنگىز گە يازىنگ:
آنەجان، مېن چمن گە بارىب، اۇرتاق لرىم بىلەن تۈپ اوپىنەيمىن.

اوٽیزاوچینچی درس

هدف: یاردم لشیش یؤلی بیلن ایشلرنینگ بجريش یؤللری نی بیلیش.

- ۱- معیوب کیشى لرگە یاردم بپريش یؤللری نی بیله سیز می؟
- ۲- یاردم لشیش باره سیده بیرار حکایه بیلسنگیز، آيتینگ.
- ۳- یاردم لشیش باره سیده آته لرسوْزیدن بیرته مثال آيتینگ.

کۈر بیلن كچل

بیر سۈقىر (کۈر) بیلن بیر چۈلاق یۈلداش بۈلیب، یۈلگە
چىقدى لر. یۈل لرىدە بیر كتھ نهرگە دوچ كېلدى لر. بو نهر
اوستىدە كۈپرىك يۈق اپدى. چۈلاق، كۈر گە اىتدى:

اوکه‌جان، مېنینگ بىر آیاغيم معیوب و بو نهرنىنگ
كۈپريگى هم يۈق اېكن. اېندى بو نهردن قىدەي قىلىب،
اۇته مىز؟

سۈقىر آيتدى: مېنینگ كۈزىم بۈلگىنيدە، سوودن اوْتر
اپدىم.

چۈلاق كۈرگە دېدى: سېن، مېنى آرقەنگە كۈتر.
مېن، سېنگە يۈل كۈرسىتىب، آياق قويىدەيگەن يېرلنى
آيتەمن.

شوندەي قىلىب، اىكاويمىز نهردن اۇته مىز. شوبىلن، اوْلر
بىر-بىرلرى بىلن ياردەملىشىب، اىگى يىريم، بىر بوتون بۈلۈپ
نهردن اوْتىدىلر.

آته لر سۈزى:
يىگە آت نىنگ چىنگى چىقىمەيدى.
بىر قول دن سېسى چىقىمەيدى.
* * *

حمرتلى اوقيتووچى!

- 1- سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى اوقۇوچىلەرگە آيتىب، نتىجەسىنى بىلدىرىنگ.
- 2- ياردەملىشىش فايىدەلىنى اوقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.
- 3- درس متنىنىڭ يىنگى سۈزلىنى تختەگە يازىپ، اوقۇوچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقۇوچىلەر!

- 1- قويىدەگى هەر بىر سۈز بىلەن بىر جملە تۈزىنگ:
- يۈلداش، نەھر، كۆپرىك، اوکە جان، آياق، ياردەم.
- 2- قويىدەگى جملەلرنىڭ بۇش يېرلىنى تۈلدىرىنگ:
- اوندن سۈنگ بىر-بىرلىيگە ايگى يېرىم،
..... بىر بوتون بۈلۈپ
3- سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى آيتىنگ.

سىىنىش :

- 1- اوقۇوچىلەر، سۈقىر بىلەن چۈلاقنىڭ قصەسىنى آيتە آله دىلرمى؟
- 2- اوقۇوچىلەر، قصەنىڭ نتىجەسى حقىدە سۈزلەئى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قوىيدەگى جملەنى كتابچەلرىنىڭىزگە يازىنگ:
چۈلاق آيتدى: سېن، مېنى آرقەنگە كۈتر. مېن سېنگە يۈل كۈرسىتىب، آياق
قۇيەدىگەن جاي لرنى آيتە من. شوندەي قىلىپ، اىكاويمىز نهردىن اوته مىز.

اُتیز تۈر تىنچى درس

هدف: چىن دۈست بىلەن يالغان دۈستىنى فرق لىش و دۈستىلىك قاுدەلرىنى بىلىش.

- ١- دۈستلرینگىز بارمى؟
- ٢- اىڭى دۈست قىندهى پىتىدە بىر-بىرىيگە ياردىم بېرىھ آله دىلر؟
- ٣- بىرار پىت دۈستىنگىز قىين چىلىككە اوچره گىنده، نىمە ايش قىلەسىز؟

وفاسىز دۈست

تۇرسون بىلەن اپرگىش، بىردرخت آستىيدە اۋىنر اپدىلر. بىردىنگە بىر آيىق كۈرىندى. تۇرسون قۇرقيب، درخت اوستىيگە چىقىدى. اپرگىش چىقە المهى، اولىك دېك يېرگە اوزهلىب، ياتدى.

اییق کېلیب، اېرگش نینگ باشى، يۈزى و قولاق لرینى ايسکب،
اۋز يۈلینى آلیب كېتدى.

تورسون درخت دن توшиб، اېرگش دن سۈرەدى: اییق،
قولاغینگە نىمە دېدى؟

اېرگش آيتدى: اور تاغينگ قۇرقاڭ اېكىن؛ قىين چىلىك ده
دۈستىنى تىلب كېتىر اېكىن؛ سېن، او بىلەن دۈست بۈلمە، دېب
آيتدى!

آتهلر سۈزى:
يامان يۈلداش ياو بۈلر، روان يۈلدە غاو بۈلر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- وفاسىز دۇست بارەسىدە اوقۇوچىلرگە معلومات بېرىنگ.
- ٢- يوقارىدەگى آتەلر سۈزىنى اوقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.
- ٣- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلۈنى تختەگە يازىب، اوقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقۇوچىلر!

- ١- قويىدەگى گپلرنىنگ بۇش يېرلىرىنى كېرەكلى سۈزلەر بىلەن تۈلدىرىنگ:
 - تورسون بىلەن اپرگش آستىدە اوينراپدىلر.
 - بىردىنگە كۈريندى. تورسون قۇرقىب اوستىيگە چىقىدى.
- ٢- قويىدەگى گپلرنىنگ سۈزلەرىنى آيرى- آيرى يازىنگ:
 - اورتاغىنگ قۇرقاڭ اپكىن؛ قىيىن چىلىك دە دۇستىنى تىشلىپ كېتىر اپكىن؛ سېن، او بىلەن دۇست بۇلمە.

سىنىش :

- ١- اوقۇوچىلر، چىن دۇست و يالغان دۇست بارەسىدە معلومات بېرە آله دىلرمى؟
- ٢- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

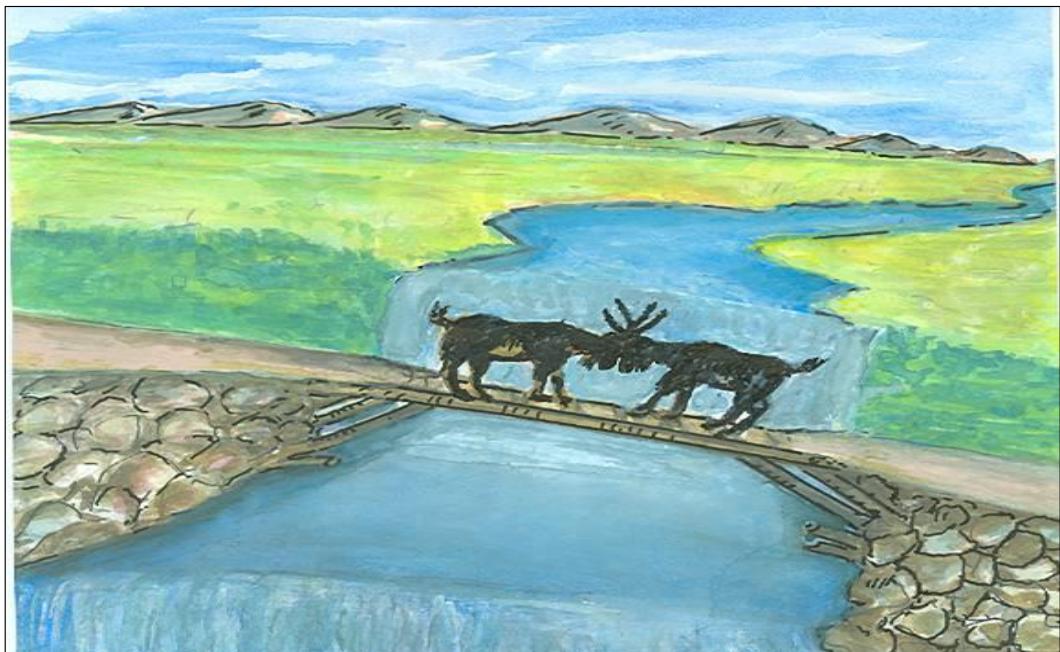
آتەلر سۈزىنى كتابچەلىرىنىڭىزگە يازىنگ:

يامان يۈلداش ياو بۇلر، روان يۈلده غاو بۇلر.

اُتیز بېشىنچى درس

هدف: اتفاق سىزلىك ضررلرى و اتفاق فايىدەلرینى بىلىش.

- ١- اتفاق سىزلىك بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- صنفداش لرىنگىز آرەسىدە دۇستلىك و ايناقلىك بۇلسە، يخشىمى يَا دشمنلىك؟
- ٣- اوى و صنفلرىنگىزدە دۇستلىك و ايناقلىك دە يىشىن يۈللەرینى بىلەسىزمى؟

نفاق نىنگ ضررلرى

بىر دريا اوستىيگە كۈپرىككە اوخشەگەن بىر اينگىچىكە تختە قۇيىلگەن اپدى. بىر كونى اىيگى اپچكى اىيگى تاماندن كېلىپ، تختە اوستىيدن اوتماقچى بۈلۈپ، بىر- بىرلەرىگە دوچ كېلىدى لر. بىرتەسى آيتدى: سېن آرقەگە كېتىپ، مېنگە يۈل بېر.

با شقه سی آيتدى: سېن آرقەگە كېت.
آرەلريده قىقىچ جنجال بۇلدى. شوندە ايكاولرى ھم
بۈيىن لرينى اېگىب، شاخ لشدىلر. نتىجەدە ايكاولرى ھم
شاخ لشىپ، تخته اوستىدين درياڭە توشىپ، چۈكدىلر.
بو دىر، نفاق نتىجەسى.

بىز ھم شو قصەدن نتىجە آلىب، اۋز ارا دۈستىلەك و
محبتنى كۈپەئى تىرەيلەك.

* * *

حرمتلى اوقيتووچى!

- 1- ايکى اپچكى نينگ قصه سينى اوقووچيلرگە بىلدىريپ، نفاق نينگ ضررلىنى توشۇنтирىنگ.
- 2- صلح، تىنچيليك و دؤستلىك فايدەلرىنى اوقووچيلر سويمىگە يره شە بىلدىرينىنگ.
- 3- درس متنى نينگ ينگى سۈزلىنى تختەگە يازىپ، اوقووچيلرگە بىلدىرينىنگ.

عزيز اوقووچيلر!

- 1- ايکى اپچكى نينگ قصه سى و شونگە اوخشاش باشقە قصه لرنى بىلسىنگىز، صنفده تورىپ آيتىنگ.
- 2- اگر شو ايکى اپچكى بىر-بىرلىرى بىلەن ايناق بولغانلىرىدە، عاقبت نىمە بولىرىدى؟ هەر بىر اوقووچى آيرى-آيرى سۈزلىسىن.
- 3- قويىدەگى جملەنинگ بوش يېرلىنى تۈلدۈرنىڭ:
- ايكاولرى ھە تختە اوستىدىن توشىپ چۈكدىلر.

سىينش:

- 1- اوقووچيلر، نفاق ضررلىرى و صلح و دؤستلىك فايدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اوقووچيلر، درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قويىدەگى گپنى گتابچەلر يىنگىزىگە يازىنگ:
ايكاولرى تختە اوستىدىن درياگە يىقىلىپ، چۈكدىلر. نفاق نتىجەسى شوندەسى دىر.

اوْتیز آلتینچی درس

هدف: تیش لرنی پاکلش یوْل لرینی اوْر گنیش و فایدہ لرینی بیلیش.

- ۱- مسواک و يا برس نى كۈريپ سىزلىرى؟ برس و مسواک، نىمە مقصىددە قۇللىله دى؟
- ۲- هر اپرته اويقودن تور گىنىڭىزدە، آغىز و تیش لرینگىزىنى نىمە بىلەن يووه سىز؟
- ۳- تیش لرینگىز آغرىسى، كىيم گە بارە سىز؟

تیش لرنی اسرەش

بىز، تیش لریمیزنى پاکلش اوچون مسواک يا برس دن فایدەلەمیز. تیش لریمیزنى برس و كِريم بىلەن يووسك، آغزىمیز يامان ايس بېرمەيدى و تیش لریمیز دايىم ساغ - سلامت قالەدی. اگر كۈپ ساۋوق يا كۈپ اىسىق سوو

ایچسک یا یېمک یېسک، تیشلریمیزگه خرر یېتەدی.
يانغاق، بادام، پسته و دانک(سویک) نى تیشلریمیز بىلەن
چاقمسلىگیمیز كېرەك. تیشلریمیز آغرييگن پیتەد، تیش
داكترىگە بارىب، كۈرستىش و دوالشىمیز كېرەك.

تیشلریمیز الله ﷺ نینگ كىتە نعمتى دىر. كېلىنگ بو
نعمت نینگ قدر ينى بىلەپ، اونى يخشى اسرەيلىك.

حرمتلى اوقيتىووجى!

- مساواك، برس و كرييەنى صنفگە كېلتيرىپ، اولردىن فايدەلنىشنى عملى صورتده اوقووچىلرگە بىلدىرىنگ.
- كۈپ ايسىق و كۈپ ساوق نرسەلرنى اىچىش، و يېيش ھمەدە قىتىق نرسەلرنى تىش بىلن سىندىرىش ضررلىرىنى اوقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- قويىدەگى گېلرنىنگ بؤش يېرلىرىنى تۈلدىرىنگ:
- تىشلرىمىزنى پاكىش اوچون فايدەلنىھمىز. تىشلرىمىز آغريسىه بارىپ، دوا آله مىز.
- قويىدەگى گېنинگ سۈزلىرىنى آيرى - آيرى يازىنگ:
- كۈپ ساوق يا كۈپ ايسىق سوو اىچسک يا ايسىق يېمىك يېسىك، تىشلرىمىزگە ضرر يېتكىزەدى.
- ۳- هر بىرىنگىز برس يا مساواكىننگ ايشلەتىشنى عملى شكلده كۈرستىنگ.

سىنىش :

- اوقووچىلر، تىشلرنى پاكىشنى بىلىپ دىلرمى؟
- درس متنىنى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى :

- قويىدەگى آته لر سۈزىنى كتابچەلرىنىڭىزگە يازىنگ:
- ساغلىگىم، باىلىگىم.

اوْتیز یپتینچی درس

هدف: اوْقوقچىلرنى ناس، سگرت، چلم و باشقە عمل لرنىنگ خىرلارىدىن آغاھلىتىرىپ، اولرنى بۇ عمل لردىن اوْزاقلىشتىرىش.

- ١- ناس نىمە دىر؟ بۇ حىقدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٢- سگرت بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٣- چلمنى كۈريپسىزمى؟ كۈرگن بۈلسىنگىز، باشقەلرگە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٤- ناس چېكەدىيگەن آدم لرنىنگ تىش لرى نىمە اوچون سب - سرىق دىر؟ بۇ بارەددە سۈزلەي آلهسىزمى؟

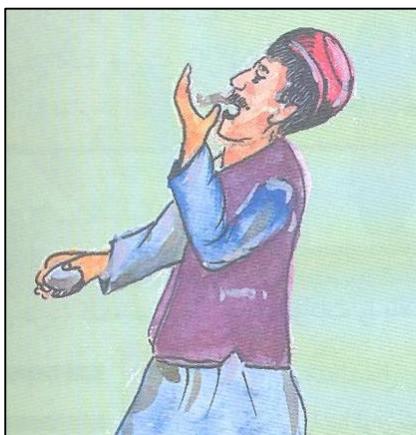
حکایە

بېگ مرا دىنىنگ آتهسى عاشور اكە، ناس چېكىرىدى. شۇنىنىڭ اوچون، تىش لرى سب-سرىق بۈلۈپ، ايس بېرردى. اوْتگەن كون تىش لرى أغىرىپ، داكتىرگە باردى. داكتىر، اونىنىڭ تىش لرىنى كۈريپ:

تىش لرىنىڭىزنى هر كون كرييم و
برس بىلن يووينىڭ و ناس، سگرت،
چلم و شوكمى ضررلى نرسەلرنى
چېكىمنىڭ دېب، توصىيە قىيلدى.

عاشور اكە، داكتىرنىنگ سۈز لرىنى
اپشىتىگىندىن سۈنگ، ناس قوطىسىنى

چۈنتىگىدىن چىقىرىپ، اوْزاققە تىشلەدى. او، داكتىر سۈز لرىگە عمل
قىيلىپ كېلەجىكده، ناس چېكىمسلىكىكە قىصد قىيلدى.

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ناس، سگرت، چلم و شوكبى نرسه لرنىنگ خىرلرى بارەسىدە سۈزلنگ.
- درس متنىدە گى يىنگى سۈزلرنى تختە گە يازىپ، اوقيوچىلر گە بىلدىرينىڭ و يازدىرينىڭ.

عزيز اوقيوچىلر!

- عاشور اكە، نىمە اوچون ناس قوطىسىنى اوذاققە تىشىلەدى؟ يخشى ايش قىلىدى مى يا يامان؟ اوينىڭ بو قىلگەن ايشى بارەسىدە گروپ لر گە بۈلەنیب، سۈزلىشىنگ.
- متن نىنگ يىنگى سۈزلرى بىلەن گپ توزىنگ.
- اوقيلگەن حكاىيەنинگ بىر بۈلەمىنى آيتىنگ.

سىنىش:

- اوقيوچىلر، درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، يىنگى سۈزلردن گپ توزە آله دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، ناس، سگرت، چلم و شوكبى نرسه لرنىنگ خىرلرى بارەسىدە سۈزلە ئىلە دىلرمى؟
- اوقيوچىلر، حكاىيە مفھومىنى بىلەپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدە گى سۈزلىرىلىن گپ توزىنگ:
چۈنتك، سب - سرېق، سۈز، ناس.

اُتیز سگیزینچی درس

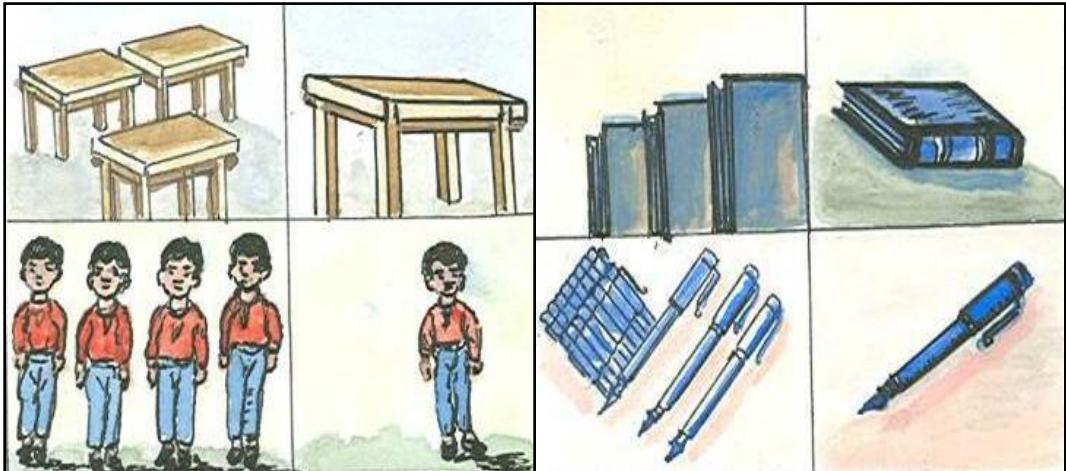
هدف: آتلرنینگ بیرلیک و کۈپلیک شکل لرینى بىلىش و اولرنى اجره تەآلېش،
بیرلیک و کۈپلیک شکل لرینى تۈغىرى اوقيش، يازىش و سۈزدە ايشلەتىش.

1- بیرلیک بارەسىدە بىرار نرسەنى بىلەسىز مى؟

2- كۈپلیك دېب نىمەنى آيتەدىلر؟

3- «قلم» سۈزى كۈپلیك شكلىدە مى يا بیرلیك شكلىدە؟

4- كۈپلیك و بیرلیك بارەسىدە مثال كېلتىرە آلهسىز مى؟

آتلرнинگ بیرلیك و كۈپلیك شکل لرى

احمد، آتهسىگە آيتدى: آتهجان، توناكون بازارده بىر آدم تاۋوشى بارىچە بوندەي دېب، قىچقىردى: اى قصابلر، نانوالر، هوتلچىلر و ساتووچىلر، اپشىتىنگ و آگاه بۈلىنگ! شەھىدارلىك تامانىدىن بىرچە نرسەلرگە يىنگى نرخ قۇيىلدى. قۇيىلگەن نرخ دن آرتىق راق ساتەدىگە كىشىگە قتىق جزا بېرىلەدى.

آته‌جان، نیمه اوچون قصابنى قصابلر، نانوانى نانوالر، هوتلچىنى
هوتلچىلر دېب، قىچقىرر اېدى؟

آته‌سى بوندەي جواب بېرىدى: بىر نرسەنلىك و بىردىن
كۈپىنى كۈپلىك دېيدىلر. "لر" قوشىمچەسى بىرلىكىنى كۈپلىك كە
اۋزگرتىرەدى.

مثال اوچون: قلمدن قلملىر، كتابدن كتابلىر، مېزدن مېزلەر،
آدمدن آدملىر، قصابدن قصابلىرىسب، شوکبى باشقە نرسەلرنى ھەم
كۈپەيتىريش ممكىن.

حرمتلى اۋقىتۇوچى!

- ١- اۋقووچىلەرگە آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرىنى مثال كېلىتىرىش بىلەن بىلدىرىنگ.
- ٢- اۋقووچىلەرنى درس متنى دەگى آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرىنى آيرى- آيرى كۈرسىتىش لرىنى اىستىنگ.

عازىز اۋقووچىلە!

- ١- آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرى بارەسىدە آيرى- آيرى سۈزىنگ و عملى صورتىدە كۈرسىتىنگ.
- ٢- قويىدەگى سۈزلىنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرىنى دفترلىنىڭىزگە آيرى- آيرى يازىنگ.
- ٣- پنسىل، چوكىلر، آسمان، يولدوزلر، قاۋون، يۈللر، باداملر، آدم، آت، خاتىنلر.

سىىش :

- ١- اۋقووچىلەر، آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرىنى بىلىب دىلەرمى؟
- ٢- اۋقووچىلەر، درس متنى نى اۋقىب، يازە آلهدىلەرمى؟
- ٣- اۋقووچىلەر، آتلارنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شكللرىنى بىر-بىرىدىن اجرەتە آلهدىلەرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

قويىدەگى آتلار بىرلىك شكلىدە (اولرنى كۈپلىك شكلى گە اۆزگەرتىرىنگ: اېركىك - حمام - بالە - كاغذ - يېمک).

اُتىز تۈقىزىنچى درس

هدف: يخشى بالهنىڭ صفتلىرىنى بىلىش و اۇقۇوچىلرنى بىلىم
اورگىشىش قىزىقتىرىش.

1- يخشى بالهلىرى مكتب دە نىمە ايش قىلەدىلر؟

2- اوىلىرىنىڭىزدە نىمە ايش قىلەسىز؟

يخشى بالهلىرى

كېلىنىڭ يخشى بالهلىرى بىرگە مكتب بارەيلىك
يخشى اوقيب اورگىب يخشى آت چىقارەيلىك

اویقودن اویغانه‌دی
درسی نی اورگانه‌دی

یخشی باله اپرته‌لب
اوی ایشی‌نی بجريب

اوز اویی دېک بیله‌دی
مكتب‌گه شاشیله‌دی

یخشی باله مكتب‌نی
کېچ قالمسدن هر کونی

دایم حرمت قیله‌دی
اېل‌گه خدمت قیله‌دی

یخشی باله همه‌نی
اوز يورتى‌نی سپوه‌دی

يامانلىك‌دن قاچه‌دی
ياروغلىك‌نى ساچه‌دی

یخشی باله هميشه
هر تامانگه قوياش دېک

يخشىلىك‌نى اوپيله‌يليك
دایم يخشى سۈپيله‌يليك
دكتور شفique يارقين

کېلىنگ يخشى باله‌لر
دایم چىن سۈزلى بۈلۈب

حرمتلى اۇقىتىووجى!

- ۱- اۇقووچىلرنى تۈپلەپ، يوقارىيەدەگى ترانانەنى اۇقىتتىرىينگ.
- ۲- اۇقووچىلر سوپەسىيگە يەرەشە، بالەلرنىنگ مسؤولىتلىرىنى بىلدىرىينگ.

عازىز اۇقووچىلر!

- ۱- قويىدەگى مىصرۇنىڭ سۈزلىنى اىرى - اىرى يازىنگ:
ھەر تامانگە قوياش دېك ياروغلىكىنى ساچەدى
- ۲- قويىدەگى گەپلىنىڭ بۇش جايلىرىنى تۈلدىرىنگ:
 - كېچ قالمسى
 - اۇز يورتى
 - اېل گە

سىىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درس متنىنى كتاب يۈزىدىن اۇقىب، تختەگە يازە آله دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، ترانە بارەسىدە سۈزلەرى آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

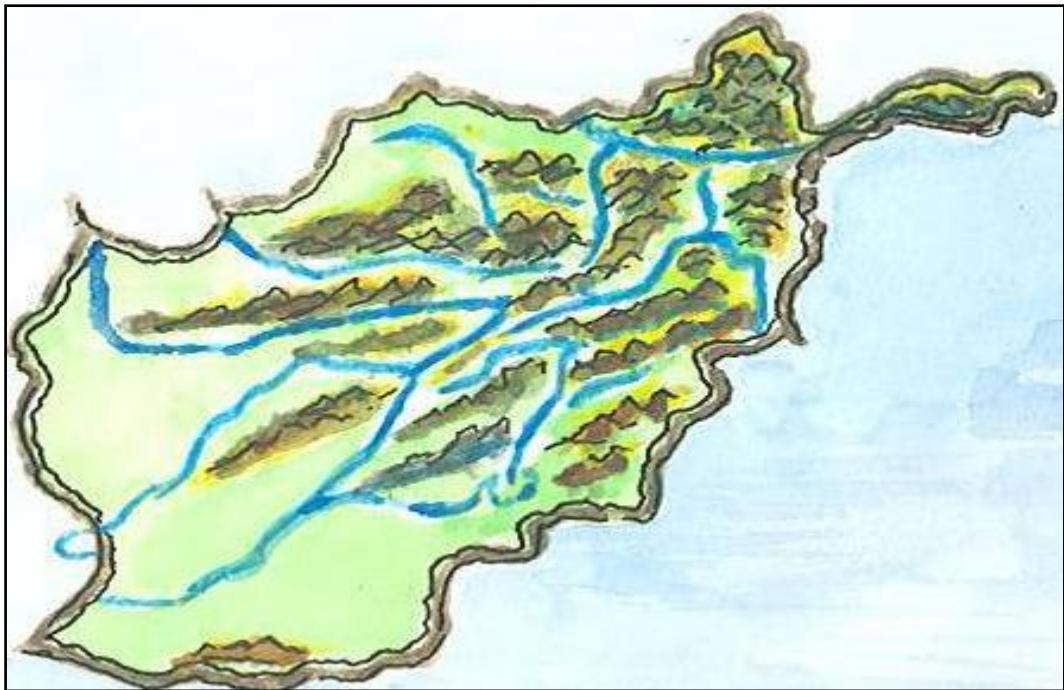
قويىدەگى بېتىنى كتابچەلىرىنگىزگە يازىنگ:

كېلىنگ يخشى بالەلر يخشى ليكىنى اوپىلەيلىك
دايم يخشى سۈزلەپ بۇلۇپ دايم چىن سۈزلەپ بۇلۇپ

قیرقینچی درس

هدف: افغانستان باره سیده قیسه معلومات تاپیش و اوندہ یشه یدیگن اېل لرنینګ آتلرینی بیلیش، اولکه میز آبادلیګی و اسره شی اوچون چین یوره کدن اینتیلیش.

- ۱- اولکه میز نینګ آتنی بیله سیز لرمی؟
- ۲- اولکه میز ده بار نرسه لر باره سیده سوژله هی الله سیز لرمی؟
- ۳- اولکه میز ده یشه یدیگان تورلی اولوس لرنینګ آتلرینی بیله سیز لرمی؟

اولکه میز

سنجر، آته سیگه آیتدی: آته جان، تونا کون اېلمراد مېندن "اولکه میز نینګ قدیم و حاضر گی آتی نیمه؟" دېب سوړه دی و اولکه میز باره سیده سوژلشیم نی ایسته دی. مېن اونګه جواب بېره آلمه دیم.

- آته‌جان، اولکه‌میز باره‌سیده مبنگه معلومات بپرینگ.
سنجرنینگ آته‌سی قووانیب آیتدى: بالله‌م، دقت بیلن
مبنینگ سۈزلریمگە قولاق سال و بو سۈزلرنى اپسینگدن
چىرمەی، اپرته‌گە اپلمرادنینگ جوابىنى بېر.

اولکه‌میزنینگ قدیمگى آتلرى آريانا و خراسان و
حاضرگى آتى افغانستان دىر. افغانستان ده آمو و ھلمند
دریاسى كېيى كىچى دەرىيالر و ھندوکش دېك اولكىن تاغلر بار.
تاغلریدە تورلى- تومن كانلر و اورمانلر بار. اولکه‌میز
چىرايلى دىر. افغانستان ده خىلمە-خىل قوملر و اولوسلر:
پشتونلر، تاجىكلر، توركىلر (اوزبېكلىر، توركمىنلر...)
بلوچلر، پشه‌يىلىر، نورستانىلىر و باشقە قوملر يشەيدىلر.
برچەمیزگە بو اولکەنى كۈپ سېۋىب، آباد قىلىش فرض دىر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- ١- افغانستان بارهسىدە اوقووچىلر گە قىسقە معلومات بېرىنگ.
- ٢- افغانستان نقشەسىنى صنف گە كېلتىرىپ، اوقووچىلر گە كۈرسىنگ.
- ٣- درس متنى يىنگى سۈزلىرىنى تختە گە يازىپ، اوقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ١- قويىدە گى گپ يىنگ بۇش يېرلىرىنى تۈلدىرىنگ:
- افغانستان ده _____ پشتونلر، تاجىكلىر، توركىلر (اوزبېكلىر، توركمىنلر...) .
- ٢- قويىدە گى هر بير سۈز بىلەن مناسب جملە توزىنگ:
- افغانستان، اولوس، اولكە، كان، تاغ.
- ٣- درس متنى دن يىنگى سۈزلىنى آيرى-آيرى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ.

سىنىش:

- ١- اوقووچىلر، افغانستان بارهسىدە قىسقە معلومات بېرە آلهدىلمى؟
- ٢- اوقووچىلر، درس متنىنى اوقيپ، يازە آلهدىلمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

- قويىدە گى گپ لرنى دفترلىرىنگىز گە يازىنگ:
- افغانستان ده آمو و هلمىند درىاسى كېيىك دەرىالار، هندوكتش دېك اولكەن تاغلر و كېنگ دلەل بار. تاغلر يىده تورلى - تومان كانلر و اورمانلر بار. اولكەمىز جودە گۈزەل و چىرايلى دىرى.

قيرق بيرينچى درس

هدف: كولگولي حكايه لرنى اور گنيش، اوْز وقتىدە سۈزلىش و دۈستىرنى قووانتىريش.

- ١- كولگو باره سىدە سۈزلەي آله سىزىمى؟
- ٢- كولگو بىلەن يىشىش باره سىدە سۈزلىنگ.
- ٣- بىرار كولگولي حكايه نى بىلىسنىڭىز، آيتىنگ.

كولگولي حكايه

اُقىتىووچى، دايىم اُقۇوچىلرگە آيتىر اپدى: «اُقۇوچىلرىم، سىزلىرگە بىرار كىشى يامانلىك قىلىسە، سىز اولرگە يخشىلىك قىلىنگ. يخشىلىك نىنگ فايدەلرى كۈپ دىر»

بیر کون طغرل، آته سی نینگ عینکی نی سیندیریب،
اوندن سۈنگ چاپىب آته سی نینگ آلدىگە بارىب، آيتدى:
آته جان، اوقيتو و چىمىز دايىم يامان لىككە يخشى لىك
قىلىينگلر، دېب آيتىر اپدى. حاضر مېن سىزگە بير يامان لىك
قىلىيپ من. سىز، مېنинگ قىلگەن يامان لىكىم گە يخشى لىك
قىلىينگ.

آته سی حىران قالىب: مېنگە قىلگەن يامان لىكىنگى نى آيت،
اوندن سۈنگ مېن سېنگە يخشى لىك قىلە بىن، دېدى.
طغرل آيتدى: يۈق، آته جان، اون افغانى بېرمە سىنگىز،
آيتىمە يمن.

آته سی اون افغانى بېرىنى سۈنگ، طغرل آيتدى: مېن
سىز نىنگ عينكىنگىزنى سيندирىب من!

* * *

حرمتلى اۇقىتىوچى!

- ١- يىنگى سۈزلرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلر گە اۇقىتىنگ.
- ٢- حكاىيەنىنگ نتىجەسى حقيده سۈزلنگ.
- ٣- كولگولى حكاىيەلر گە اۇقووچىلرنى قىزىقتىرىنگ.
- ٤- تۈختاۋ و اوندادا بېلگى لرىنى اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ١- حكاىيە بارەسىدە سۈزلىشىنگ.
- ٢- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزىنگ.
- ٣- طغىل، آتەسىگە ۋىسى يامانلىگىنى آيتدى؟ بو بارەددە سۈزلنگ.

سىىنىش :

- ١- اۇقووچىلر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آله دىلرمى؟
- ٢- حكاىيە نتىجەسىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٣- يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

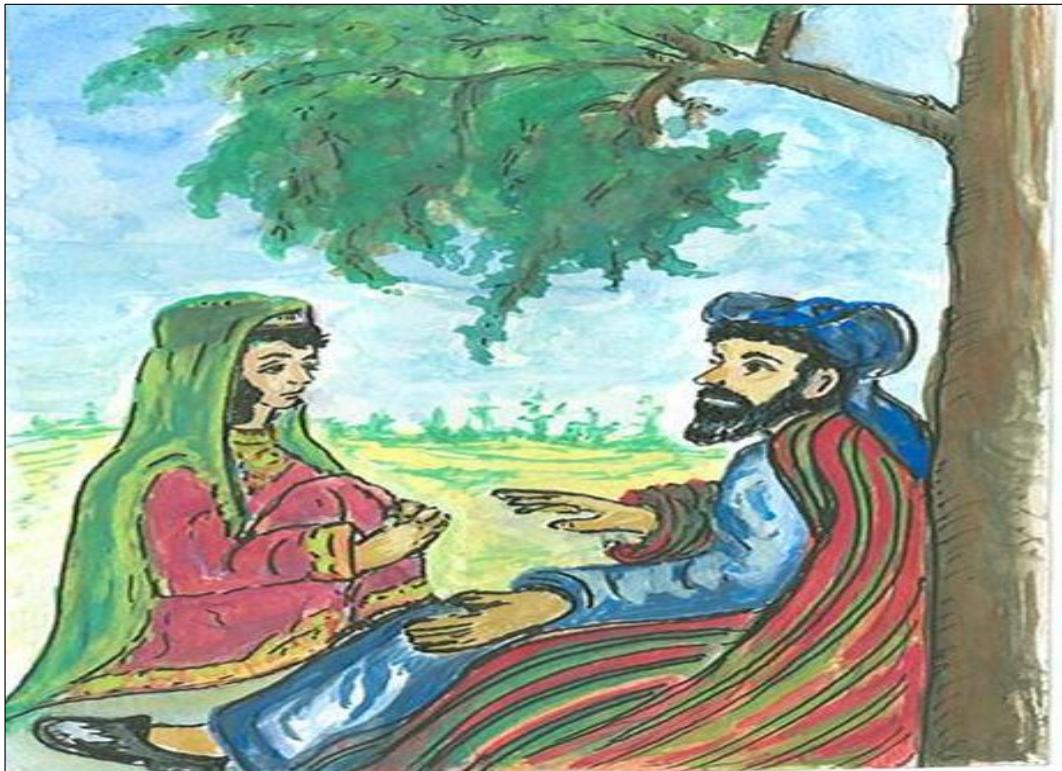
قوىيدە گى گپنى تۈلدىرىنگ:

- يامانلىك قىلگەن كىشى گە قىلىنگ.

قیرق ایکینچی درس

هدف: سوْزلش آدابى نى اوْرگنىش، اوْيلب سوْزلش، يخشى سوْزلش
آدابى دن حيات ده فايدىلنىش.

- ١- بير كىشى سوْزلب تورگن بولسىه، نيمه ايش قىلىشىمىز كېرىك؟
- ٢- كۈپ سوْزلش و اوْيلەمەي سوْزلش يخشى مى يامان مى؟
- ٣- صنفداش لرينجىزگە يخشى سوْزلش بارەسىدە معلومات بېرەلسىنگىز، سوْزلنگ.

سوْزلش آدابى

معلم باتورخان، يولدوزنىنگ آتەسى دىر. او، بيرينچى درس كونىدە بو سوْزلرنى يولدوزگە آيتدى: قىزىم، هر بير سوْزنى اوْز وقتى و اوْز جايىنى بىلىب، سوْزله. بير كىشى

سۈزلىب تورگن بۇلسە، گپىنى اوزىب، گپىرمه. سۈزلىشگىنده نوبتنى اونوتمە؛ اوئىلەمى، سۈزلمە؛ باشقەلرنىنگ سۈزلىرىنى يخشى اېشىت، يامان سۈزلىرنى آيتىمە؛ اوئىلپ، ياقىملى سۈزلىرنى گپىر. يخشى سۈزلەيدىيگن كىشىنى ھەمە يخشى كۈرەدى. يولدوز، بو سۈزلىرنى اېشىتىگىندن سۈنگ، آتهسىنىنگ قوللىرىنى اوپىب، كۈپ قووانچ بىلەن اونگە آيتىدى: آتهجان، سىزنىنگ آيتىگن سۈزلىرىنىڭىزنى قولاغىمگە آلىب، سۈزلەگىنەمە، دايىم اولىدەن فايدەلنىھەمن.

* * *

حرمتلى اوْقىتۇوچى!

- ١- سۈزلش آدابى بارەسىدە اوْقۇوچىلەرى سويھەسىگە يەرەشە سۈزلنگ.
- ٢- اوْقۇوچىلەنى گروپ لە بۈلۈپ، ھەر گروپ دن بىر-بىر اوْقۇوچىنى گېپىر تىريينىڭ.
- ٣- ياقىملى سۈز بىلەن اچىق سۈز اوْرتەسىدە گى فرق لرنى اوْقۇوچىلەرگە تووشۇن تىريينىڭ.
- ٤- يىنگى سۈز لرنى تختە گە يازىپ، اوْقۇوچىلەرگە بىلدىرىينىڭ.

عىزىز اوْقۇوچىلە!

- ١- درس متنى دن يىنگى سۈز لرنى تاپىپ، ھەر بىرى بىلەن گپ توزىنگ.
- ٢- ھەر بىرىنگىز بىر-بىر ياقىملى سۈز آيتىنگ.

سىىش:

- ١- اوْقۇوچىلەر، سۈز لش آدابى نى بىلىپ دىلرمى؟
- ٢- يىنگى سۈز لر بىلەن گپ توزە آللەدىلرمى؟
- ٣- درس متنى نى اوْقىب، يازە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدە گى سۈز لر بىلەن گپ توزىنگ:
قىزىيم، فايىدە، يخشى، سۈز.

قىرق اوچىنچى درس

هدف: رخصت رقעה سى نى اۇقووچىلر گە اۇرگىتىش.

- ١- رقעה دېب، نىمەنى آيتەدى؟ بىلسىنگىز، سۈزلەنگ.
- ٢- بىر رخصت رقעה سىنى كتابچەلىرىنگىزگە يازە آله سىزىمى؟
- ٣- شونگە اۇخشاشى بىر كىسللىك رقעה سىنى ھەم يازە آله سىزىمى؟

رخصت رقעה سى

حرمتلى سىرەت معلم صاحب،
ضرور اىشىيم بارلىكى اوچون، بوگون مكتبگە كېلە آلمەيمىن.
حاضرى كتابىيده رخصت معاملە قىلىشىنگىزنى اميد قىلەمن.

"حرمت بىلەن"
ايكىنچى صنف اۇقووچىسى توران بېگ.

حرمتلى اوقيتىووجى!

- ١- رخصت و كسل لىك رقעה لرينى تخته گە يازىب، اوقيوچىلر گە اورگتىنگ.
- ٢- خط يازىشنى اوقيوچىلر گە بىلدىرىينگ.

عزيز اوقيوچىلر!

- ١- قويىدە گى سۈزلۈنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- ٢- حاضرى كتابى دە رخصت معاملە قىلىشىنگىز گە اميد قىلە من.
- ٣- قويىدە گى سۈزلۈ بىلەن گپ توزىنگ:
تخته، يازىش، ضرور، ايش.

سىنىش :

- ١- اوقيوچىلر رخصت رقעה سىنى يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ھربىر اوقيوچى رخصت يا كسل لىك رقעה سىنى كتابچە لرىيگە يازىب كېلىسىن.

قىرق تۈر تىنچى درس

هدف: اۇقووچىلرنى يخشى خط يازىش، خط اۇقىش، عايىلە و دۈستىلىنىڭ احوالىنى خط آرقلى سۈرهەش گە قىزىقىتىرىش.

- ١- مسافر اينى- آغە لرینگىزدن قىندهى احوال آلهسىز؟
- ٢- اوزاقدەگى دۈستىلىرىنىڭىزدىن خط كېلەدىمى؟ كېلسە، اولرىنىڭ خطىنى اۇقى آلهسىزمى؟
- ٣- سىز، اولرگە خط يازىبسىزمى؟

امان اللەنинگ آتەسى گە يىيارگەن خطى
حرمتلى آتەجانىم،

برچەدن آلدىن، سلام و احترامىمنى قبول اپتىنگ. مېن،
مهربان آنەجانىم، عزيز اكە و اوکەلر و قدرلى آپە-
سىنگىللىرىم و باشقە دۈستىلر و قرينداشلىرىم بىرچە
صنفداشلىرىم بىلەن اپسان- آمان يىسب يورىبمن. اللە تعالى
سىزنى ھم اۋز پناھىيە اسرەسىن.

آته‌جان! منه شویقین کون‌لرده امتحان لریمیز باشلنەدی،
شونینگ اوچون كېچە و كوندوز درس لریم نى يخشى اوقيب،
امتحانلرده يخشى نمرەلرآلىب، صنفييمدە بىرىنچى بۈلىشنى
ايستەيمىن. سىز دعا قىلسىنگىز، انشاء الله تىلەگىيم گە
يېتەمن. هر قىندهى خدمتىنگىز گە تىار من.

حرمت بىلەن

"اُغلىنگىز، امان الله"

* * *

حىمىتلى اۇقىتىووجى!

- ١- ھەرىپىر اۇقۇوچى اۋۇزسوپەسىگە يەرەشە ئىنى-آغەلرى يا اۇرتاقلىرىگە خط يازسىن.
- ٢- يىنگى سۈزلىنى متن دن آلىب، تختهگە يازىنگ.
- ٣- ھەرىپىر اۇقۇوچى اۋۇز آته، اكە، اوکە، آبه و تاغەلرى آتلرىنى يازسىن.

عىزىز اۇقۇوچىلر!

- ١- ھەرىپىنگىز، اۋۇز آتلەرىنىڭيىزگە اىكى سطردن كۈپرەق خط يازىنگ.
- ٢- قويىدەگى گېلىرىنىڭ بۇش جايلىرىنى تۈلدۈرىنگ:
 - سلطان بازار
 - احمد
 - كرييم آتەسىگەيازدى.
- ٣- قويىدەگى سۈرەق گېلىگە جواب يازىنگ:
 - اۋۇزبېك تىلى امتحانى دە نېچە نمرە آلدىنگىز؟

سىنىش :

- ١- اۇقۇوچىلر، درس متنىنى اۇقىب، يازە آللەدىلرمى؟
- ٢- اۇقۇوچىلر، اۋۇز ئىنى-آغەلرىگە خط يازە آللەدىلرمى؟
- ٣- اۇقۇوچىلر، توڭىمەگن قىسىقە گېپنى توگتە آللەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ايكى سطردن كۈپرەق بىر خطنى خواھەگن كىشىنگىزگە يازىنگ.

قیرق بېشىنچى درس

هدف: خط فایدەلرینى بىلدىرىش و اوقدۇچىلرنى اۇرگىنىش گە قىزىقىتىرىش.

- ١- خط يازە آلهسىزمى؟ خط يازىش فایدەلری بارەسىدە سۈزلىنگ.
- ٢- سوادلى و سوادسىز كىشىنىنگ فرقىلرى حقيىدە سۈزلىنگ.
- ٣- مكتب اوقيش فایدەلری تۈغىرىسىدە سۈزلىنگ.

خط يازىش فایدەلری

اېركىن نىنگ اوکەسى علېشىپ، اوذاق ولايت دە عىسەر اېدى. آى لر اوتكىندەن سۈنگ، اوندان بىر خط كېلدى.

اېركىن نىنگ اۇزى خط اۇقىالمس اپدى، شونىنگ اوچون
خطنى بوتون قىشلاققە آلىب باردى؛ اما هېچ كيم
عليشېرنىنگ خطىنى اۇقىالمهدى. اېركىن كۈپ چرچب،
حىران بۈلۈپ قالدى. شو وقتده اېركىن، اكىر ناملى بىر بالهگە
اوچرەدى. اېركىن، اكىرگە آيتدى:

اكىرجان! عليشېرجان دن بىر خط كېلىدى. خط اۇقىاللهدىگەن
بىرار آدمنى كۈرسىت.

اكىر آيتدى: اېركىن اكە، مېن اۇزىم خط اۇقىاللهمن،
خطىنگىزنى بېرىنگ، اۇقىب بېرەيىن.

اكىرجان، هزل قىلمە، كىچىك كىنه بالھسن، قىندە قىلىپ
خط اۇقىالھسن؟

اكىر آيتدى: اېركىن اكە، خط اۇقىش كىنگە يى
كىچىكلىككە باغلىق اپمىس. هر كيم مكتبگە بارسە و
محنت بىلن درس اۇقىسى، خط اۇقىالھدى.

اېركىن خطنى اكىرگە بېردى. اكىر، عليشېرنىنگ خطىنى
اۇقىب، اېركىنگە توشۇنتىردى. اېركىن، اكىرنىنگ يوزى دن
اۇپىب، اوندان تىشكىر قىلدى و قوياش آتلى اۇغلۇنى
مكتبگە يىبارىب، سوادلى قىلىشگە عەهد قىلدى.

حرمتلى اوقيتىووچى!

- ١- خط فايدەلرى بارەسىدە سۈزلنگ.
- ٢- درس متنى ده گى يىنگى سۈزلرنى تختە گە يازىنگ.
- ٣- خط يازىشىدە گپ بېلگى لرىنى اۋز جايىگە قۇيىش بارەسىدە آيتىنگ.
- ٤- درس متنى ده گى حكايهنىنگ نتىجەسى بارەسىدە سۈزلنگ.

عزيز اوقووچيلر!

- ١- درس متنى نى اوقيب، يازىنگ.
- ٢- درس متنى ده گى سۈزلرنى دفترلىكىزىگە يازىنگ و هر بىرى بىلەن گپ توزىنگ.
- ٣- خط فايدەلرى بارەسىدە گروپ لرىنگىزىدە سۈزلشىنگ.

سىىش:

- ١- اوقووچيلر، درس متنى نى اوقيب، يازە آله دىلرمى؟
- ٢- اوقووچيلر، درس متنى ده گى يىنگى سۈزلەر بىلەن گپ توزە آله دىلرمى؟
- ٣- اوقووچيلر، خط فايدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ٤- اوقووچيلر، حكايه نتىجەسىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

اوزاقدە بۇلگەن اينى-آغەلرینگىزىگە ايڭى سطردن كۈپرەق بىر خط يازىنگ.

قىرق آلتىنچى درس

هدف: قووناق يشش يۈللرىنى بىلىش، قىزىقىرىلى حكايىلرنى اۋرگىنىب، اونگە قىزىقىش.

- ١- صنفداش لرىنگىزنى، قندەي كولدىرىھسىز؟
- ٢- قووناق يشش بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟
- ٣- قىغۇنинگ ضررلرى بارەسىدە سۈزلەي آلهسىزمى؟

توران نىنگ تا ووغى

توران بىلەن تۈرە صنفداش اپدىلر. بىر كونى توران، مكتبگە كېلمەدى. اپرتەسى تۈرە، توران نىنگ حالىنى سۈرەش اوچون اوئىننگ اوپىي گە باردى. قىرەسە، توران نىنگ

کۈزلىرى دە ياش و قىغولى كۈرىنەدى. تۈرە، توران دن سۈرەدى: نىمە اوچون كۈزلىرىنگ ياشلى و اۋزىنگ قىغولى كۈرىنە سن؟

توران: مېنىنگ تاوجىيەم اۇلدى، شۇنىنگ اوچون يىغىلەمىن، دېدى. تۈرە، اونى يوپەتىش اوچون آيتدى: مېنىنگ يىخشى كۈرەدىيگەن قۇزىچەم اۇلدى، يىغىلمەدىم. سېن بىر تاوقۇق اوچون مونچە يىغىلەمى سەن مى؟

توران اچىنib، كۈز ياشى بىلەن تۈرەگە جواب بېردى: سېنىنگ قۇزىچەنگ يومورتقە بىرر ابىدى مى؟ مېنىنگ تاوجىيە كۈنيدە بىر يومورتقە بېردى. اى، تاوقۇق جانىيم، تاوقۇق جانىيم، دېب يىغىسىنى كۈچەيتىردى.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- اوقووچىلرنىنگ قووانچى اوچون شونگە اوخشاش حكايىهلىنى اوقووچىلرگە آيتىنگ.
- درس متنى ده گى يىنگى سۈزلىنى تخته گە يازىب، اوقووچىلرگە بىلدىرىنگ و يازدىرىنگ.
- ايڭى اوقووچىنى صنف آلدىيگە چارلب، توران بىلين تۈرەننىنگ سۈزلىنى تمىيلى شىكلده آيتىرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- ينگى سۈزلر بىلين گپ توزىنگ.
- هر بىرىنگىز اورنىنگىزدن تورىب، تۈرە بىلين توران نىنگ سۈزلىنى حكايىهلىنىنگ.
- درس متنى نى اوقيب، يازىنگ لر.
- هر كىيم، شونگە اوخشاش حكايىهنى بىلسە، باشقەلرگە آيتىب بېرسىن.

سىنىش :

- اوقووچىلر، متن ده گى حكايىهنى آيتە آله دىلرمى؟
- اوقووچىلر، متن ده گى يىنگى سۈزلىنى تخته گە يازە آله دىلرمى؟

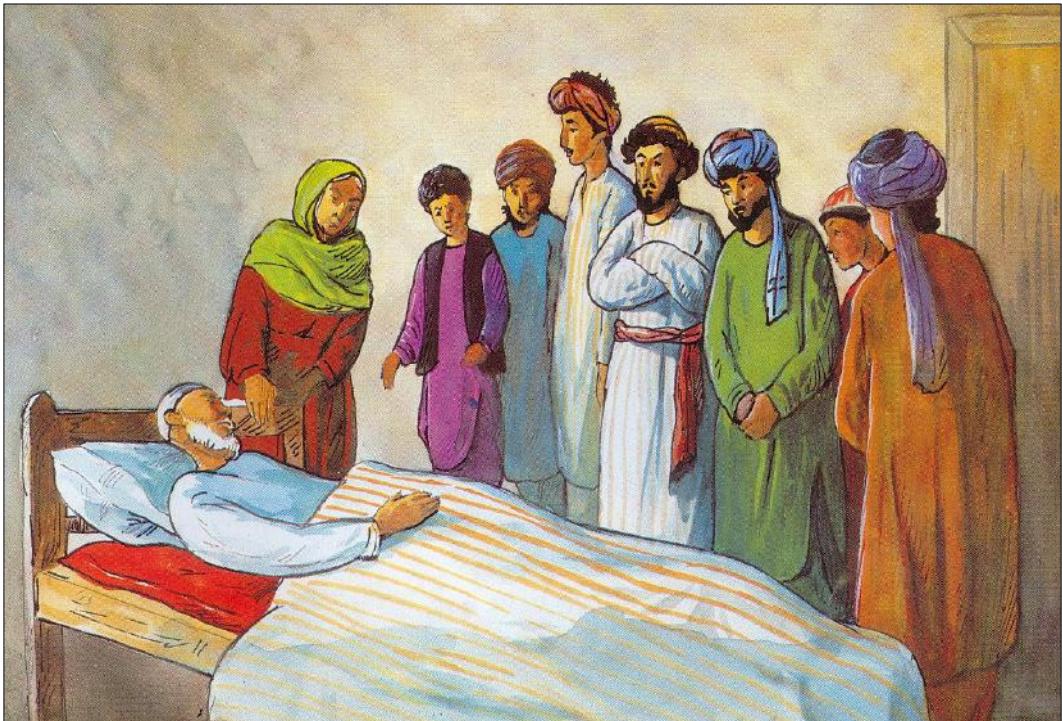
اوى تاپشىرىيغى :

درس متنى نى اوقينگ و تۈرەننىنگ گپلىرىنى تاپىب، دفترلىنىنگىزگە يازىنگ.

قیرق یېتىنچى درس

هدف: مېوهلى درختلرنىڭ حاصلىنى كۈپەي تىريش يۈللرىنى بىلىش.

- ۱- قىسى گپنىڭ آخرىگە سۈراق بىلگىسى قۇيىلەدى؟
- ۲- آته نصىحتى گە قولاق سالىش فايىدەلرىنى آيتىنگ.
- ۳- گپ، نىمەدن توزىلەدى؟

عقل لى باغان

بىر باغاننىڭ يېتى اوغلى بارا بدى. او لرنىڭ بىرچەسى ايش ياقمىس كىشى لر اپدىلر. بىر كونى باغان كىسل بۈلدى. او، اوغىل لرینى آلدىگە چقىرىپ، او لرگە آيتدى: اوغىل لر ئىم، مېنىڭ عمرىم آخرىگە يېتىگەن گە اوخشەيدى. اولمىسىم دن آلدىن سىزلىرى گە بىر سۈزنى آيتىشىم كېرەك. باغىدە مېوهلى

درختلر توبیگه بیر کۈزە آلتین كۈمگە من. اولگنیمدىن سۈنگ، اونى تاپىب، بۈلۈپ آلينگلر.

نىچە كون اوْتىگىندىن سۈنگ، باغانان اوْلدى. اوْغىيللىرى باغانىنگ بىرچە مېوهلى درختلىرىنىڭ توبىنى كاولب قازدىلر. لېكىن، آتهلىرى آيتىگەن آلتىنلى كۈزەنى تاپەالمەدىلر، اما شو يىل باغانىنگ مېوهلى درختلىرى شونچە كۈپ حاصل بېرىدى كە باغانانىنىڭ اوْغىيللىرى آلگەن حاصللىرىدىن باى بۈلدىلر.

باغانانىنىڭ اوْغىيللىرى آتهلىرى سۈزىنىڭ معناسىنى توشۇندىلر. عقللى باغانانىنىڭ مقصىدى باغداھى مېوهلى درختلىرىنىڭ توبىنى بۈشەتىش اېكىن. باغانان لر، هر يىلى درختلر توبىنى بۈشەتىش لرى كېرەك دىر.

* * *

حمرمتلى اوْقىتىوچى!

- 1- عقللى باغبان نىنگ حكايىه سىنى اوْقۇوچىلرگە آيتىب، نتىجە سىنى بىلدىرىنگ.
- 2- نېچە سۈراق گپنى تختەگە يازىب، سۈراق بېلگى سىنى اوْقۇوچىلرگە توشۇنتىرىنگ.
- 3- درس متنى نىنگ يىنگى سۈزلىرىنى تختەگە يازىب، اوْقۇوچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اوْقۇوچىلر!

- 1- قويىدەگى گپلىرىنىڭ بۇش جاي لرىنى تۈلدىرىنگ:
- بير باغبان نىنگ بار ا بدى.
- نېچە كون اوْتەندىن سۈنگ ا ولدى.
- 2- قويىدەگى هر بير سۈز بىلەن گپ تۈزىنگ:
- اوْغىل، ايش ياقمىس، باغبان، مېوهلى، درختلر، دەقان.
- 3- قويىدەگى متن نېچە سۈز دن تۈزىلگەن؟ تختەگە آيرى-آيرى يازىنگ:
- شو يىل باغنىنىڭ مېوهلى درختلرى شۇنچە كۈپ حاصل بېرىدى كە باغبان نىنگ اوْغىل لرى آلگى حاصل لرىدىن باى بۇلدىلر.

سىينش:

- 1- اوْقۇوچىلر، درختلر توبلىرىنى بۇشە تىش فايدەلرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- 2- اوْقۇوچىلر، درس متنى نى اوْقىب، يازە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

قوىيدەگى گپنى دفترلىرىنىڭيزگە يازىنگ:
برچە بدبختلىكلىرىنىڭ آنهسى، تنبلىك و آتهسى، قورقاقلىك دىر.

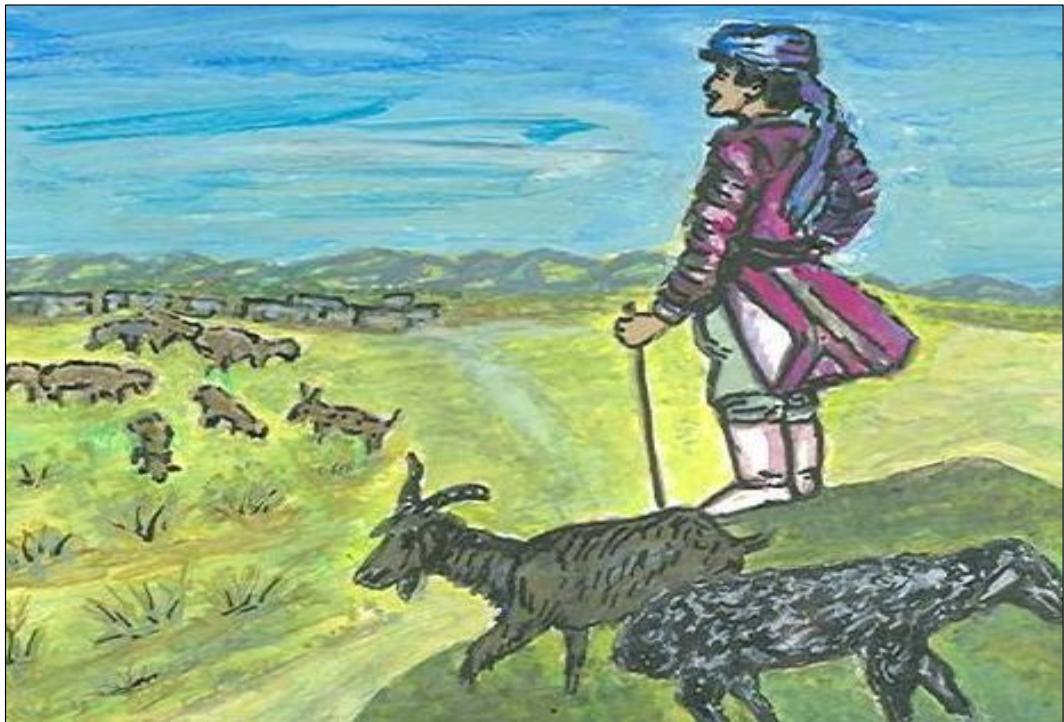
قىرق سكىز ينچى درس

هدف: يالغان آيتىش نىنگ يامانلىگى نى او قووقچىلار گە بىلدىرىپ، اولرنى تۈغىرى سۈزلى قىلىپ تربىيەلشن.

١- يالغان و چىن سۈزنى اجرەتە آلهسىزمى؟

٢- يالغانچى دېب، كىيمى آيتەدىلر؟ يالغانچى كىشى بارەسىدە سۈزلەئ آلهسىزمى؟

٣- يالغانچى كىشى بارەسىدە بىرار حكاىيەنى بىلسىنگىز، آيتىنگ.

يالغانچى چۈپان

اوتىگەن زمان لىردى بىر يالغانچى چۈپان بار اپكىن. او، قۇي باقىب يورگەن پىتىدە، بىر كونى بىر تىپەنинگ اوستىيگە چىقىب، قىشلاققە قرهب يالغاندىن بوندەي شاوقىن سالىپدى:

"هى مردم، بُورى كېلدى، مېنینگ قۇي لر يەنلىقى يېب كېتىدى!".

آدملىرى يوگورىپ، تېپەگە بارىپ كۈرسەلر، بُورى دن درك يۈق و چۈپان يالغان آيتىڭن اېكىن.

چۈپان نېچە قىلە "بُورى كېلدى!" دېب يىنه مردمنى الده بدى. بىر كونى چىندىن ھەم بُورى كېلىپ، چۈپان نىنگ قۇي لر يىنى يېب، اولدىرى باشلە بدى. چۈپان تېپەگە چىقىپ، كۈپ "بُورى كېلدى!" دېب شاوقىن سالىيدى، لېكىن قىشلاقلىكلىرى: "چۈپان يىنه ھەم يالغان آيتىپ بىزنى الده يىدى" دېب، چۈپان نىنگ شاوقىنىيگە قولاق سالىمدىلر.

بُورى اېسە، نېچە قۇي و قۇزىنى يېب، بىر نېچە قۇي نى اولدىرىپ، يارەلتىرىپ، كېتىيدى. چۈپان يالغان آيتىڭنى دن جودە پشىمان بۈلىيدى، لېكىن پشىمانلىگى فايىدە قىلىمبدى. يالغان چىلىك نتىجەسى انه شوندەسى دىرى!

* * *

حرمتلى اوقيتىووجى!

- 1- كۈپلىكنى بىلدىرۇچى "لر" قۇشىمچەسىنى يوقارىدەگى متن دن تاپىب، اوقووچىلر گە اورگتىنگ.
- 2- "لر" قۇشىمچەسى آتلرگە قۇشىلىپ، اوئرنى كۈپلىك آتلرگە اوزگەر تىرىشى نى اوقووچىلر گە بىلدىرىنگ.
- 3- اوقووچىلر گە يالغانچى چۈپان حکايەسى نتىجەسى حقىدە سۈزلەنگ.

عازيز اوقووچىلر!

- 1- قويىدەگى بىرلىك شكلى ده گى آتلرنى "لر" قۇشىمچەسى بىلەن كۈپلىك شكلى ده گى آتلرگە اوزگەر تىرىنگ:
- تاش، مكتب، قۇي، آت، آدم.
- 2- قويىدەگى گپنىنگ سۈزلىرىنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- چۈپان، يالغان آيتگىنiden كۈپ پشىمان بۈلبىدى.
- 3- قويىدەگى هر بىر سۈز بىلەن گپ توزىنگ:
- نېچە، قۇزى، قىشلاق، شاوقىن، بۇرى.

سىنىش:

- 1- اوقووچىلر، يالغان چىلىك يامانلىگى نى بىلىب دىلرمى؟
- 2- اوقووچىلر، بىرلىك و كۈپلىك شكلىدە گى آتلرنى اجرەتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

قويىدەگى گپلىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ:
چۈپان، تېپەگە چىقىب، "بۇرى كېلىدى" دېب، شاوقىن سالىبىدى. لېكىن، قىشلاقلىكلىر:
"چۈپان ينه ھم يالغان آيتىب، بىزنى الدەيدى" دېب، چۈپان نىنگ شاوقىنى گە قولاق سالىبىلىر.

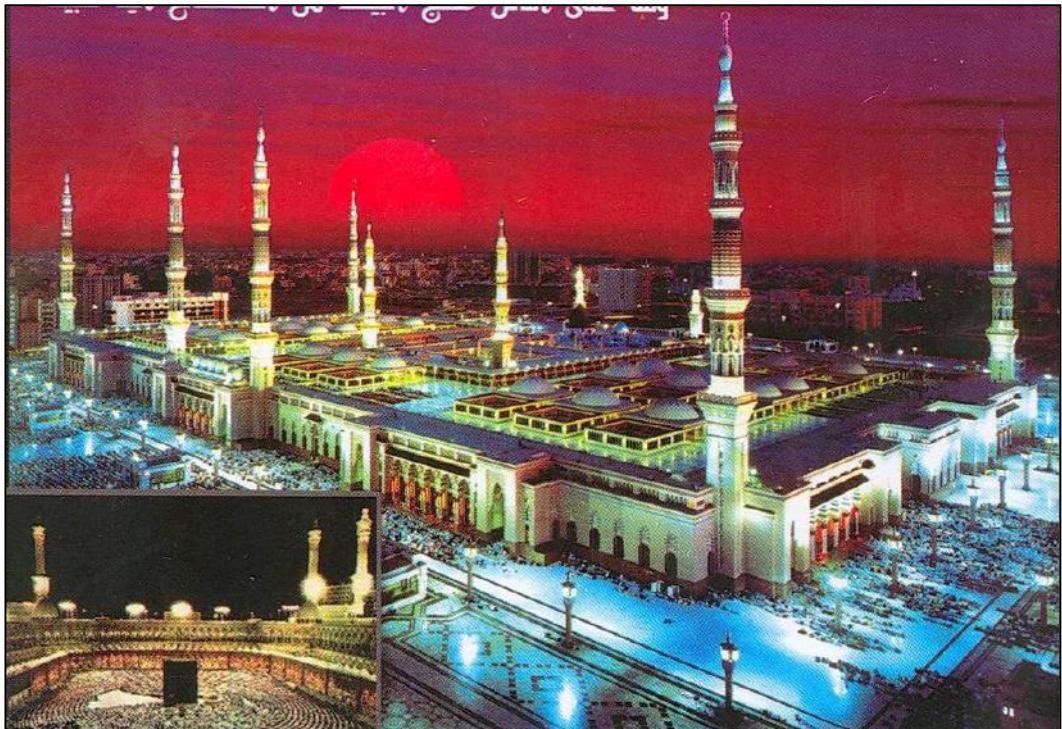
قىرق تۈقىزىنچى درس

هدف: پىغمبر يمیز حضرت محمد ﷺ باره سىدە معلومات تاپىش.

١- پىغمبر يمیزنىڭ آتلىرىنى بىلەسىزمى؟

٢- پىغمبر يمیزنىڭ آته، آنه و بابالرى آتلىرىنى بىلەسىزمى؟

٣- بى بى حلىمە باره سىدە معلومات بېرە آلهسىزمى؟

محمد ﷺ

حضرت محمد ﷺ اسلام دىنى نىنگ پىغمبرى دىر.
پىغمبر يمیزنىڭ آته لرى عبد الله، بابالرى عبد المطلب، آنه-
لرى بى بى آمنە و سوت بېرىب كىن قىلگەن اپنە گە (دايە) لرى
بى بى حلىمە دىر.

پیغمبریمیز هنوز توغیلمه‌ی، آته‌لری، عبدالله و آلتی
یاشگه کیرگن لریده آنه‌لری وفات اپتدی. بو واقعه‌دن
سونگ، حضرت محمد ﷺ بابالری نینگ قراویده یشه‌دیلر.
سگیز یاشرلیک لریده بابالری هم وفات اپتدی. اوندن سونگ
پیغمبریمیز، ابه‌لری ابوطالب بیلن یشه‌دیلر.

حضرت محمد ﷺ قیرق یاشگه کیرگن لریده الله ﷺ
تامانیدن پیغمبر بولدی لر. ۲۳ ییل اسلام مقدس دینی نینگ
یاغدوسی نی عالم گه تره‌تیش اوچون جهاد قیلیب، ۶۳
یاشلریده وفات اپتدیلر.

* * *

حرمتلى اوقيتىوچى!

- پىغمبر يمیز باره سیده اوقووچىلر سویه سیگە يره شە، معلومات بېرىنگ.
- پىغمبر يمیز نىنگ آتە، آنه و بابالرى باره سیده اوقووچىلر گە معلومات بېرىنگ.
- پىغمبر يمیز نىنگ نېچە يىل پىغمبر لىك قىلگەن لرى و قرآن كرييم قىسى يىل لرده نازل بولگنى باره سیده اوقووچىلر گە آيتىب بېرىنگ.

عزيز اوقووچىلر!

- قويىدە گى بۇش جاي لرنى تۈلدۈرۈنگ:
- بىغمىرىمىز نىنگ آتە لرى _____ بابالرى _____ آنه لرى _____ و سوت بېرىپ كتە قىلگەن دايە لرى _____ دىر.
- قويىدە گى سۈز لر بىلەن گپ توزىنگ:
 - پىغمبر، دين، اسلام، كتە، آتە، آنه.
- قويىدە گى گپ نىنگ سۈز لر يىنى آيرى-آيرى يازىنگ:
 - حضرت محمد ﷺ اسلام دينى نىنگ پىغمبرى دىر.

سېينش:

- اوقووچىلر، پىغمبر يمیز حضرت محمد ﷺ باره لرىدە معلومات بېرە آله دىلرمى؟
- درس متنى نى اوقيب، يازاه آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى:

دفتر لرىنگىز گە يازىنگ:

پىغمبر يمیز قىرق ياشلىك لرىدە الله ﷺ تامانىدىن پىغمبر بولدىلر. ۲۳ يىل اسلام مقدس دينى نىنگ ياغدوسى نى عالم گە ترە تىش اوچون جهاد قىلىپ، ۶۳ ياشدە وفات اپتدىلر.

اپلیکینجی درس

هدف: یخشی یشش نی اور گنیش و اونگه قیز یقیش.

۱- قیسی ایسلر گه قیز یقه سیز؟ کېله جکدە کیم بولیش نی خواهله يسیز؟

۲- یخشی یشش اوچون نیمه لر کېرە ک دیر؟

۳- کریم، باي کیشی یخشی یشه يدی، دېب اویله يدی. سیز قندەی اویله يسیز؟

یخشی یشش

اۋقیتۇوچى، اۋز اۋقووچىلارىدىن، بىرمە- بىر سۈرەدى:

قیسی ایسلر گه قیز یقه سیز؟

اۋقووچىلار نىنگ ھەر بىرى بىر يا اىككى ايش نى آيتدىلر.

کریم، اوقيتوقچىنینگ جوابىگە آيتدى: استاد، مېنинگ آتهم باى كىشى دىر. پول و دولتى كۈپ، مېنگە ايش تىلش كېرەك اپمىس. كېله جىكەدە آتهمنىنگ دولتى دن فايىدەلىنىب، يخشى يىشەيمىن.

اکبر، اوقيتوقچىنینگ سۈراغىيگە بوندەي جواب بېردى: حىمتلى اوقيتوقچى، مېن كريمىنینگ سۈزىگە قوشى من. مېن درس اوقيب، بىلىم اورگىشنى خواهله يىمن، چونكە بىلىم نى اوغرى آلىب كېتە آلمەيدى. ابهەمنىنگ كۈپ پول و دولتى بار ابدى، اما بىر كېچە اوغرى لر اوئىننگ اوپىيگە كىرىپ، اوغىل لرىنى يرەلتىرىپ، پول و برچە نرسەلرىنى آلىب كېتدى لر. ابهەم شو واقعەدن بىر هفتە اوتمەى كىسل بۈلۈپ، نېچە كون آرەسىدە اولدى. اوندىن سۈنگ، اوغىل لرى آتەلرىدىن قالگان بايلىك اوچون بىر-بىر لرىگە قوشى بۈلۈپ، دعوا باشلەدىلر. بىر يىل اوتر-اوتمىدىن آتە مالى دن نشان ھم قالمەدى. حاضر ابهەمنىنگ بالەلرى قىين چىلىك دە كون اوتكىزەدىلر.

مېن بو حالنى كۈرىپ، بىلىم و هنر اورگىش يۈلى بىلين يخشى يىشىش گە عزم قىلدىم.

حرمتلى اُقىتىوچى!

- ١- اُقىش، يازىش و مكتب درسلىرى فايدەلرىنى اُقۇوچىلەرگە توشونتىرىنگ.
- ٢- درس متنى دەگى يىنگى سۈزلىنى تختەگە يازىنگ.
- ٣- اُقۇوچىلەرنى يخشى يىشش اوچون بىلىمگە قىزىقتىرىنگ.
- ٤- رسم بارەسىدە اُقۇوچىلەرنى سۈرەنگ.

عزيز اُقۇوچىلە!

- ١- درس دەگى حكايەنى هر بىرىنگىز آيرى-آيرى آيتىنگ.
- ٢- هر بىر يىنگى سۈز بىلن گپ توزىنگ دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

سىنىش :

- ١- اُقۇوچىلە، درس مفهومىنى بىلىب دىلرمى؟
- ٢- هر بىر اُقۇوچى درس حكايەسىنى اۋز تىلى بىلن باشقەلرگە آيتىب بېرىھ آلهدىمى؟
ينگى سۈزلەر بىلن گپ توزە آلهدىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى :

ايڭى سۈراقق گپ توزىب، دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

اپلیک بیرینچی درس

هدف: تؤرت فصلنى اوقۇوچىلەرگە بىلدىرىش.

۱- كۈكلەم فصلى بارەسىدە معلومات بېرىنگ.

۲- بىر يىل نېچە فصل دىر؟

۳- بىر يىل نېچە آى دىر؟

۴- قىش بارەسىدە معلومات بېرىنگ.

تؤرت فصل

كۈكلەم (بەھار) فصلى: حمل، ثور و جوزا آى لرى كۈكلەم فصلى دىر. كۈكلەم فصلى جودە گۈزەل. بو فصلدە دله و سايى لر، چىمتال و ادىرلر كۈم-كۈ بۈلەدى، خىلمە-خىل گلر آچىلىپ، درختلر گۈل لەيدى. حمل آيى نىنگ بىرینچى كونى، نوروز دېيلەدى.

ياز فصلى: سرطان، اسد و سىبلە آى لرى ياز فصلى دىر. بو فصلدە هوا ايىسيق بۈلەپ، اۋريك (زىرداڭلۇ)، آلوبالۇ، گېلاس، توت، آلمە، قىرە-آلۇ، سرىغ آلو، شفتالۇ، اوزوم، قاۋون، تربوز و باشقە مېوهەلر پىشەدى. بادىرىنگ، پىمە دىر، كرم، ترە، اسمالاق، گندنە، گىشىز، كاھو و پىاز مۇل بۈلەدى. بوغدائى، ارپە و باشقە دان لر ھم شوفصلدە پىشەدى.

كۆز فصلى: ميزان، عقرب و قوس آيلرى كۆز فصلى دىر. بو فصلدە ياغمىر ياغىب هوا سلقىن بۈلەدى، كۈچمنچى قوشلەر خىل خىل بۈلەپ، ايىسيق راق يېرلەگە اوچىب، كېتە دىلە. درختلرنىنگ يېراق لرى سرىق، قىزىل و نارنجى رنگ آلىب، كۈپ گۈزەل كۈرىيىنەدى. دەقان لر

اپکین لرینى بوتونلەرى اۇریب، يىنچىب، يىغەدىلىر. انسانلار كوز فصلىدە قىش گە كېرىھ كلى نرسەلرنى يىغىب، تىارلەيدىلىر.

قىش فصلى: جىدى، دلو و حوت آى لرىدىن عبارت دىر. قىش فصلى دە قار ياغىب، هوا ساۋووق بۈلەدى. قار ياغىندا بالەر قاردىن قاربابا يىسەيدىلىر. موزلۇنگەن يېرلىردا سىيرىلمەچاغ (يىخمالك) اۋىنەيدىلىر. اگر قىش دە قار كۈپ ياغىسە، تاغ و سايلىردا قار تۈپلىنىب، يازىدە قارلىر اپرىب، سوو بۈلەپ، درىالار سووئى كۈپەيەدى. نتىجىدە، اپکين چىلىك كۈپ يخشى بۈلەدى.

حرمتلى اۇقىتۇوچى!

- ۱- اۇقووچىلەرگە تۈرت فصل بارەسىدە مفصل معلومات بېرىنگ.
- ۲- اون اىكى آى نىنڭ آتلرىنى اۇقووچىلەرگە تووشۇنتىرىنگ.
- ۳- بىر يىل نېچە فصل، هر فصل نېچە آى، هر آى نېچە هفتە و هر هفتە نېچە كون دن عبارتلىگىنى اۇقووچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلەر!

- ۱- قويىدەگى سۇراق لرىنىڭ جواب لرىنى تختەگە يازىنگ:
- بىر يىل نېچە فصل دىر؟ آت لرىنى آيتىنگ!
- بىر فصل نېچە آى دىر؟
- بىر آى نېچە هفتە دىر؟
- بىر آى نېچە كون دىر؟
- بىر هفتە نېچە كون دىر؟
- هفتە كون لرىنىڭ آتىنى يازىنگ.

سىىنىش :

- ۱- اۇقووچىلەر، يىلنىڭ فصل لرى، آى لرى و كون لرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلەر، هر فصل دە بۈلەدىگەن نرسەلر آتلرىنى آيتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشىرىيغى: فصل لر، آى لر و كون لر آتلرىنى كتابچە لرىنىڭىز گە يازىنگ.

معارف ترانه‌سی

عرفان شعاري ميز علم اعتباري ميز
دانش نى اور گنيش كوب افتخاري ميز
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

علم اور گنيش اوچون سعى و عمل قيلib
بيز آلغە باره ميز خدمتگە اينتيلib
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

تعليم اپرورگەر تعليم چوتاج سر
هر كيم سنه بيليك مقصودگە يېتكىزز
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

مردانه ايش قيلينگ بولگى سىز اهل فن
يشنر بوگون وطن علم و عمل بىلەن
بيز دانش اهلى ميز تعليم شعاري ميز
فن بيرله يشنەگەي اوشبو دياري ميز

(غلام سخى و كيل زاده اندخويي)

اوْزبېك تىلى

ايگىنچى صنف درسلىك كتابى

سۈزلىك (لغتنامە)

- عايىلەدەگى هر بىر اوغىلىل يا قىزگە ياشى كتەراق قىزنىڭ نسبتى
و لقى، كتە خواهر.
بىلن، وسىلهسى بىلن.
كىم، اندك.
كىم-كىم.
- عايىلەدەگى هر بىر اوغىلىل يا قىزگە ياشى كتەراق اوغىلىنинگ
نسبتى و لقبى. حاضر اكە دىپلەددى.
معااش، تىنخواه.
بې اتفاق.
آييرماق، جدا قىلماق.
دچار بۇلماق، ملاقات قىلماق.
سقلمەماق، ماحفظت قىلماق.
واضح، دقىق، شىھەسىز.
واضح قىلماق، روشن قىلماق.
بويوک، كتە.
يورت، مملکەت، كشور، وطن.
اپل، مردم، خلق.
بويوک، كتە، محترم.
تاووش، سېسىن، صدا.
ندا.
- ندا علامتى(!).
تاووشلى، سېسىلى، صدادار.
اپسدن چىقىرماق.
دؤست، آشنا، رفيق.
جنگل.
ايچىماق.
ايچىلەدىگە نرسە، ايچىملىك.
ايچىلەدىگە نرسە (چاي، سوو، فانتا و ...).
عليجىدە، جدا.
عليجىدە - عليجىدە، جدا - جدا.
دؤست، صىمىمى.
كۈشش قىلماق، تلاش قىلماق.
اوکە.
اوکە - اكە.
- آپە:
- آرقەلى:
- آز :
- آز-آز :
- آغە (آغا):
- آيلىك:
- اتفاق سىز:
- اجرەتماق:
- اوچرىماق:
- اسرەماق:
- آنيق:
- آنيقلماق:
- اولكىن:
- اوللەكە:
- اوللوس:
- اولوغ:
- اون:
- اونداو بېلگى سى:
- اونلى:
- اونوتماق:
- اورتاق:
- اورمان:
- ايچىمك:
- ايچىملىك:
- آيرى:
- آيرى - آيرى:
- اياناق:
- ايتىلماق:
- اينى:
- اينى - آغە:

- اییق: خرس.
- اینه گه: باله نینگ آنه سیدن اوزگه سوت بپریب، باقه دیگن عیال.
- اپس: یاد، حافظه، هوش، خاطره.
- اپکین: کشت، اپکیلگن.
- اپگماق: خم قیلماق، کج قیلماق.
- اپل: اولوس، مردم.
- اپل: رام، اهلی.
- بجرماق: ادا قیلماق، اجرا قیلماق.
- برچه: همه، بوتونله‌ی.
- بورون: آل‌دین، ایلگری، قدیم.
- بوروونغی: آل‌دینگی، قدیمگی.
- بؤش: خالی.
- بؤغین: بند، هجا.
- بیرلیک: مفرد.
- بیرلیک: وحدت، اتفاق.
- بیلگی: نشانه، علامت.
- بیلگی لamac: نشانی قیلماق، مشخص قیلماق.
- تاوش: سپس، صدا، آواز.
- تبراق (تبراغ): مکتب اسایابرلی نی قویه دیگن بکس یا تلیچه.
- تره‌تماق: نشر قیلماق، منتشر قیلماق.
- تنگله‌ی: کام.
- تلماق: سیلماق، انتخاب قیلماق.
- تورلی (تورلوک): هر نوع، هر خیل.
- تورلی - تورلی: خیل‌مه - خیل، هرقسم.
- تومن: خیل‌مه - خیل، رنگارنگ، هر خیل.
- توگه‌ماق: تمام بولماق، اداغه پیتماق.
- توناکون: بیرکون آل‌دین، بو کوندن آل‌دینگی کون.
- تولپلماق: یغیلماق، جمع بولماق.
- توختا: توهش، حرکت سیزیلیک، توقف.
- توختاو بیلگیسی: کامه، ویرگول.
- تووسیق: مانع.
- تینچ: آرام، ساکن، حرکت‌سیز، آسوده.
- تینچلیک: صلح، آرامیلیک.
- تېنتک: تېبله، دبوانه.
- تېگره‌ک: اطراف، گردآگرد.
- ثواب: خیر.
- ثوابلى: خیرلى.
- جوده: کٹپ، معمول دن آرتیق.
- جهاد: اسلام یوپلیده کوره‌شیش.

- چیملی بیر، اوْتالاق، چیمزار.
 صحرا، دشت.
 کیسه.
 آیاق يا قولی معیوب يا سینيق، شل، کچل.
 گوزهله، مقبول، زیبا.
 تارتاماق، قلم بیلان نشانه، خط يا رسم قیلماق.
 توغّری، راست.
 یوره کدن، یوره ک تگیدن.
 تارتاماق، حس قیلماق، سبزماق.
 دود (توتون) يا گرددن فایده‌لنماق، سگرت يا ناس و باشقه
 شوننگه آخشنش نرسه‌لر استعمال اوچون آیتیله‌دی، سگرت چیکماق.
 دشت، اپکین زار.
 روبرو کیلماق، اوچره‌ماق.
 تیارلماق، یسهماق.
 سوال.
 سوال علامتی (?).
 سوالیه.
 سخن، کلام.
 لغت، کلمه، بیردن کوپراق حرفدن یسلگن معنالی لغت.
 کوئر، کوژی کوئرمەیدیگن.
 کپین، بعد.
 عایله‌دگی هر بیر قیز و اوغیل گه ياشی کیچیکراتق قیزنىنگ
 نسبتی و لقبی.
 يخشى کورماق.
 بلند سپس، فرياد.
 هم صنف.
 خانواده، فاميل.
 قصد، نيت.
 توسیق، مانع.
 پلنگ.
 روبرو، مقابل، ضد.
 خوش بولماق، خورسند بولماق.
 خوش قیلماق، خورسند قیلماق.
 گونش، آفتاب.
 پايین، زير، آست.
 ايسلته دیگن، فايده لنه دیگن.
 ايسلنماق، فايده لنماق.
 علاقه آلماق، توجه قیلماق.
 ساغ بولمه‌گن کیشی، مریض، ناجور.
- چیمتال:
 - چوُل:
 - چۇنتك:
 - چۇلاق:
 - چیرايلی:
 - چیزماق:
 - چین:
 - چین یوره‌کدن:
 - چېكماق:
 - چېكماق:
 - دله:
 - دوج کېلماق:
 - تۈزماق:
 - سۈرائق:
 - سۈرائق بېلگىسى:
 - سۈرائقلى:
 - سۈز :
 - سۈز :
 - سۈقىر:
 - سۈنگ:
 - سىنگىل:
 - سېوماق:
 - شاوقىن:
 - صنفداش:
 - عايله:
 - عزم:
 - غاوه:
 - قاپلان:
 - قىرشى:
 - قووانماق:
 - قووانتيرماق:
 - قوياش:
 - قوبى:
 - قوللته دىگن:
 - قوللنماق:
 - قىزىقماق:
 - كسل:

ساغسيزليك، مريض ليك، ناجوريлик.	- كسل ليك:
قوت.	- كوج:
قوتلى، بقوت.	- كوجلى:
خزان.	- كوز :
كولديريهديگن نرسه، كوليшиش گه لايق.	- كولگولي:
بيردن آرتقى، جمع.	- كۈپيليك:
كۈپچيليك.	- كۈپيليك:
سبزى.	- كۈكتى:
١- بهار، ٢- سرسبز.	- كۈكلەم:
خاطر جمع.	- كۈنگلى تۇق:
يورهك، خاطر.	- كۈنگىل (كۈنگول):
كىيلەدىگن نرسه، لباس.	- كىيم:
كىيلەجك، آينده.	- كېلگوسى:
بوگون دن انچە كىين كېلەدىگن كون لر، آيلر، ييل لر، آينده	- كېلەجك:
اوزونلىكى و اپنى دن جوده كىنه، وسیع، هرتامانلەمە.	- كېنگ:
جملە، نېچە سۈزدەن توپىلگەن.	- گپ:
چيرايلى، زىيا، مقبول.	- گۈزەل:
فڭاكى، كىچكىكىنە، كولگولى هىزلەتەن.	- لطيفە:
محىتكىش، زەھىتكىش.	- محنت سېور :
١- قبول، ٢- هدف.	- منظور :
يخت.	- موز :
ساپوق دن قاتماق، يخلماق.	- موزلماق:
پشك.	- موشوك:
اپتنىڭ يېمكى، اپرنىڭ چاي- نان و تورلى ايچىمك- يېمك.	- ناشتا:
بۈغىن، تلفظ چاغىيدەگى سۈزلىرىنىڭ ھەر بىر بۈغىنى.	- هجا:
كمك، يارلىغ.	- ياردەم:
كمك قىلماق.	- ياردەم لىشماق:
تابستان.	- ياز :
خط يا يازوو، مقالە، حكاىيە يازەدىگن كىشى نويىستە.	- ياززوچى:
نور، ياروغىلىك.	- ياغدو :
دشمن.	- ياو :
اىل بۇلمەن انسان، حيوان، درخت و اوتلر، وحشى.	- ياوايى:
يىكە، تنهها.	- يالغۇز (يالغىز):
سبز.	- يىشىل:
ارسالان، شىير.	- يۈلبرىس:
قووش لر و بعضى حيوانلىرىنىڭ تخمى، غله.	- يومورتقە:
ھمراھ، همسىفر.	- يۈلدەش:
پىماق.	- يېمك:
غذا، طعام.	- يېمك: